

8
Box 101
DE VETERE CONIUNCTIVI GRAECI
FORMATIONE.

DISSERTATIO
INAUGURALIS PHILOLOGICA

QUAM

CONSENSU ET AUCTORITATE

AMPLISSIMI PHILOSOPHORUM ORDINIS

IN

ALMA LITERARUM UNIVERSITATE VIADRINA
VRATISLAVIENSI

AD

SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES

RITE CAPESSENDOS

DIE XXIX. M. NOVEMBR. A. MDCCCLXI

H. L. Q. C.

PALAM DEFENDET

IOHANNES PAECH,
MARCHICUS.

ADVERSARIJ ERUNT:

GUSTAV DZIALAS, DR. PHIL.
BERNHARD STEUSSLOFF, DR. PHIL.
CURT LILIE, SEM. PHIL. SOD.

VRATISLAVIAE,

TYPIS GRASSII, BARTHII ET SOCIJ (W. FRIEDRICH).

DE
VETERE CONIUNCTIVI GRAECI FORMATIONE
QUAESTIO.

Tractanti mihi verbi modorum usum Homericum, priusquam de eorum syntaxi ageretur, de ipsis formis nonnulla quaerenda videbantur. Atque imprimis quidem coniunctivi brevis, qui vocatur, *) vim et rationem censui investigandam esse comparandamque cum ratione coniunctivi longi: qua quaestione huius disputationis pars maxima efficietur. Ac statim ipsam rem aggrediamur.

Ut Buttmannus poëtas epicos coniunctivi vocalem longam metri causa saepius corripientes pro vocalibus ω et η rursus brevibus o et ε uti in gramm. Graeca maiore I, p. 352 dicit: ita Kruegerus et in gramm. Graec. II, § 2, 6 et in libello de formis Homericis et Hesiodicis composito § 2, 5 metri causa docet epicos saepius vocalem η in breviorē ε corripere et ω in o : cuius rei exempla mox affert *ἐγείρομεν, ἵκομεν, πεποιθομεν*, cet.

Quo iudicio contenti ceteri grammatici, ut Ahrensius et G. Curtius, **) novi nihil protulerunt, nisi eo progressi sunt,

*) Quamquam et is coniunctivus, cuius vocalis propria brevis est, et is, cuius longa, ipsi non iure appellantur brevis et longus, tamen ut maiorem verborum ambitum vitemus, usitatam illam nominandi rationem servare liceat.

**) Ahrensius in libro de coniugatione, cuius propria est terminatio μ , apud Homerum adhibita (p. 8) et G. Curtius in libro de temporum modorumque et Graecorum et Latinorum formatione scripto (p. 245).

quod unius formae *ῥομεν*, quae sit coniugationis vocali coniunctiva („bindevocal“) carentis, vocalem *ο* non correptam esse putant, sed primitivam. Curtius enim *) l. c. dicit: „vocalis coniunctivae productione quum conditio aliqua significetur, cogitationis rationem vel actum quasi effingi: vocis enim cunctationem, qua animum haerere et dubitare appareat, apte locum habere inter ipsam radicem et terminationem personalem i. e. inter praedicatum et subiectum, quorum coniunctio non simpliciter, sed conditione aliqua intercedente statuatur. Coniugationi autem vocali coniunctiva carenti, cuius propria sit terminatio *μι*, quod defuerit vocalis, quae produci potuisset, in lingua antiquissima brevem vocalem ad coniunctivum formandum ita interpositam esse, ut forma *ῥομεν* una temporis et vocis particula („mora“) pariter maior sit quam *ῥμεν* ac forma *ῥωμεν* maior quam *ῥγομεν*.“ — Haec quidem nova Curtius profert, sed de brevibus coniunctivis coniugationis vocali coniunctiva auctae Buttmannum secutus nihil novi docet. Legimus enim p. 248: „quemadmodum coniugationis vocali coniunctiva carentis leges apud Homerum saepe vacillent, ita coniugatio vocali coniunctiva aucta ut stabilis sit, tantum abesse, ut vocalis longa et brevis versus tantum et metri causa inter se commutentur“: cuius rei exemplum addit formas *ἄγεται* et *ἄγῃται*. Praeterea legimus p. 249: „quamvis forma flexibilis sit et mollis, tamen ubicunque possit fieri, modum significari (cf. *πεποιθόμεν*, *δεδίωμεν*): qua in re Graecos vocalium copia magnopere adiutos esse, qua una fieri potuerit, ut neque metri ratio sit neglecta neque modus nota caruerit.“

Unius igitur formae *ῥομεν* ratio a grammaticis recentioris aetatis, qui linguas cognatas inter se comparant, aliter atque priore tempore explicata est: de ceteris coniunctivis brevibus grammaticorum veterum iudicium ita valet, ut metri causa longas coniunctivi vocales ab epicis in breves mutari etiam nunc dicatur.

At enim quamvis poëtis multo magis quam solutae orationis scriptoribus suo ipsorum arbitrio uti liceat, tamen

*) Similiter Augustus Mommsenius, qui de futuri Graeci indole modali (Kiliae 1845) scripsit.

certi sunt illius arbitrii fines, quos nemo transiverit: ipsum enim linguae thesaurum et quasi fundamentum non violant poëtae. Qui licet brevi vocali duabus consonis antecedenti longae vocalis loco utantur, quum ad plures consonas pronunciandas maiore opus esse temporis particula bene sentiant, tamen vocalem brevem per se longam facere nec possunt nec volunt. Quin etiam illa positione carentes syllabae breves longarum arsium loco interdum reperiuntur, sed ipsa vocalium natura semper servatur. Ac vice versa longam vocalem aut diphthongum verbi alicuius extremam, si vocabulum a vocali incipiens sequitur, certis in locis versus pro brevi adhiberi saepius videmus, per se brevem eam esse nemo dicet. Cuiusmodi quaecunque afferentur, ipsas linguae formas nunquam violatas esse intelligemus. Servata autem est haec ratio etiam in vetere comoedia Romanorum, in qua linguae leges metri causa neglectas esse nimis saepe a viris doctis statuitur. Quamquam hoc concedimus, illius modi res in comoedia Romana multo difficilius ad certas rationes redigi posse quam apud Graecos et posteriores Romanorum scriptores. Fundamentum vero linguae nunquam, ut diximus, violatum est. Quum enim Plautus haud paucis syllabis verba terminantibus, quae posteriore tempore breves sunt, nonnunquam utitur longis, non suum ipsius arbitrium secutus novi aliquid invenit, sed servat usum posteriore aetate obsoletum, valentem suis temporibus, quibus illae syllabae ut in linguis cognatis longae erant: cuius generis exempla sunt *patēr*, *sorōr*, *amōr*, *audīt*, *amāt*, *legēt*, cet. Quodsi in ipsius Plauti versibus duplex illarum syllabarum ratio inest, et ea quidem, ut *amāt*, *audīt*, cet. saepius reperiuntur quam *amāt*, *audīt*, cet., ne hoc quidem poëtae metri causa inventum appellare licebit. Nam nisi Plauti tempore ab omnibus Romanis illae syllabae tum longae tum breves pronunciatae essent, — tum *patēr*. *legēt*, cet. tum *patēr*, *legēt*, cet., — poëta metri causa modo longam modo brevem formam certe non posuisset. Neque aliter de correptis vocabulis quorundam verborum extremis iudicandum est, quae priore tempore longae erant. Plautus enim *abī* et *amō* pro *abī* et *amō* non dixisset, nisi apud sui aetatis homines ista ratio valuisset.

Itaque eos coniunctivos Graecos, quorum propria vocalis brevis est, apud poëtas tantum usitatos fuisse negandum est, verum ut Homeri ita aequalium usu tritos eos fuisse censemus. Sed quid est illis formis cum coniunctivis longa vocali notatis, qui multo saepius reperiuntur? Num possunt formae ὄρσμεν et ὄρσομεν eodem modo comparari atque *legāt, legēt, audīt, patēr, sorōr* et *legāt, legēt, audīt, patēr, sorōr*? Num ὄρσμεν eodem vocalium corripendarum studio ex ὄρσομεν factum est atque audīt ex audīt, ut longi coniunctivi habendi sint priores, posteriores breves? Hoc statui vix potest. Nam qui accidit, quaeso, ut illa vocalium correptio quum apud Romanos in variis verborum et formarum generibus exstaret, in substantivis et verbis, in indicativo et coniunctivo, apud Graecos non esset usitata nisi in illis coniunctivis? Causa igitur huius rei ut fuerit phonetica — ut grammatici dicunt —, fieri non potest, verum in ipsa coniunctivorum formatione cernatur oportet, quia correptio illa, quae dici solet, unius coniunctivi propria est.

Priusquam autem ipsi rem accuratius pervestigamus, audiamus Curtium, qui l. c. (p. 248) aetate Homerica in formandis coniunctivis multum fuisse inconstantiae dicit: „coniunctivum non antiquissimis linguae temporibus, sed posteriore aliqua aetate ortum esse ex ipsa ea re apparere, quod apud Homerum unius metri causa modo longa forma modo brevis posita sit, ut ἄγῃται et ἄγεται: poëtae enim si certa formarum ratio tradita esset, non licuisse ad arbitrium eam violare.“ At vix credibile est coniunctivum posteriore tempore ortum esse quam reliquos verbi modos. Comparata enim Vedarum lingua Sanscrita, qua ipse Curtius formam ὀρμεν esse veterrimam demonstrat, apparet in vetustissimis illius linguae monumentis coniunctivum et praesentis et aoristi usitatissimum fuisse et posteriore demum tempore coniunctivi formis omissis optativum tantum et imperativum fuisse usitatos. Atque num est in coniunctivi ratione linguae Homericae tantum inconstantiae, quantum dicit Curtius? Num metri causa brevis coniunctivi vocalis pro longa poni potest? Num ad arbitrium poëta et ἄγῃται et ἄγεται ponit?

Colligentibus nobis ea diligentia, qua opus est, et contemplantibus omnes coniunctivi formas Homericas apparebit

Homerum neque unquam ἄγεται pro ἄγηται dixisse neque ad arbitrium ullius longi coniunctivi loco posuisse formam breviorē. Reperimus potius coniunctivorum brevium certas leges.

Ac primum quidem de origine haec proponantur. Illa linguae Graecae aetate, qua veteriorem non novimus, cuius monumenta per Homerum servata nobis sunt, duo coniunctivi genera exstant, unum longis vocalibus ω et η notatum, alterum brevibus o et ε . Quorum generum neutrum ab altero originem accepit, sed utrumque alteri aetate par e vetustissimo linguae tempore servatum est.

Ad usum inter utramque formam hoc interest: Indicativi vocalibus coniunctivis o et ε aucti modus coniunctivus longis vocalibus ω et η significatur, indicativi vocali coniunctiva α aucti et indicativi vocali coniunctiva carentis modus coniunctivus brevibus vocalibus o et ε significari potest. Atque HomERICA quidem aetate eae formae, quarum breves sunt vocales, iam minus valent quam eae, quarum propriae sunt longae vocales, et ita quidem, ut coniunctivi brevis loco longior forma possit poni, *) non item pro longiore forma brevis. Exempla sunt:

Ind.	Coni. brevis.	Ind.	Coni. long.
		γενύγ-ο-μεν	γενύγ-ω-μεν
		ἐθέλ-ε-τε	ἐθέλ-η-τε
ὠρσ-α-μεν	ὄρσ-ο-μεν	ἐπαύσ-α-μεν	παύσ-ω-μεν
ἐτίσ-α-τε	τίσ-ε-τε	ὠρσ-α-τε	ὄρσ-η-τε
ἴδ-μεν	εἴδ-ο-μεν	ἔθῃ-μεν	θέ-ω-μεν
ἴσ-τε	εἴδ-ε-τε	ἔθῃ-τε	(θέ-η-τε)

Posteriore autem aetate plane omissis brevibus formis coniunctivus semper longis vocalibus ω et η denotatur.

Sed illa de brevibus coniunctivis lex apud Homerum non in omnes personas cadit, quarum ex indicativi ratione licere

*) Ceterum ubi e ratione et indicativi et terminationum personalium, — de quibus cf. sequentia, — brevem coniunctivum ponere licet, hoc genus solet reperiri, rarius longiores formae. Universum tamen longorum coniunctivorum numerum multo maiorem esse ex eo apparebit, quod de terminationibus mox, de temporibus et praecipue quidem de praesenti postea disputabimus.

videatur. Neque enim singularis activi personae (ω , $\eta\varsigma$, η) brevi vocali unquam notantur neque eae, quarum vocalem modi propriam duae consonae aut sequuntur ($\sigma\theta$, $\nu\iota$) aut veteriore tempore secutae sunt: terminatio enim $\omega\sigma\iota$ orta est ex $\omega\nu\tau\iota$. Quod ut magis perspicuum fiat, omnes quae exstant terminationes ante oculos ponantur:

		Activum.		Medium.	
		Coni. long.	brev.	Coni. long.	brev.
Sing.	1.	ω		$\omega\mu\alpha\iota$	$\omicron\mu\alpha\iota$
	2.	$\eta\varsigma$		$\eta\alpha\iota$	$\epsilon\alpha\iota$
	3.	η		$\eta\tau\alpha\iota$	$\epsilon\tau\alpha\iota$
Plur.	1.	$\omega\mu\epsilon\nu$	$\omicron\mu\epsilon\nu$	$\omega\mu\epsilon\theta\alpha$	$\omicron\mu\epsilon\theta\alpha$
	2.	$\eta\tau\epsilon$	$\epsilon\tau\epsilon$	$\eta\sigma\theta\epsilon$	
	3.	$\omega\sigma\iota$		$\omega\nu\tau\alpha\iota$	
		$(\omega\nu\tau\iota)$			
Dual	2.	$\eta\tau\omicron\nu$	$\epsilon\tau\omicron\nu$	$\eta\sigma\theta\omicron\nu$	
	3.				

In singularis prima persona brevem vocalem \omicron unquam locum habuisse vix crediderim: in reliquis autem formis modo ante oculos positis ($\eta\varsigma$, η , $\omega\sigma\iota$, $\eta\sigma\theta\epsilon$, $\omega\nu\tau\alpha\iota$, $\eta\sigma\theta\omicron\nu$) quod longa tantum vocalis reperitur, mirum videri potest. Cur non habemus coniunctivos, quorum terminationes sunt $\epsilon\iota\varsigma$, $\epsilon\iota$ (pro $\epsilon\sigma\iota$, $\epsilon\tau\iota$), $\omicron\sigma\iota$, $\epsilon\sigma\theta\epsilon$, $\omicron\nu\tau\alpha\iota$, $\epsilon\sigma\theta\omicron\nu$ pariter atque usitatos illos, qui terminantur syllabis $\eta\varsigma$, η (pro $\eta\sigma\iota$, $\eta\tau\iota$), $\eta\sigma\theta\epsilon$, $\omega\nu\tau\alpha\iota$, $\eta\sigma\theta\omicron\nu$? An suspicemur eorum culpa, qui carmina HomERICA collegerunt, et culpa veterum grammaticorum accidisse, ut illius modi formae nobis non traditae sint? Quod factum esse non tam incredibile videtur. Coniunctivi enim breves syllabis $\omicron\mu\epsilon\nu$, $\epsilon\tau\epsilon$, $\omicron\mu\alpha\iota$, $\epsilon\alpha\iota$, cet. terminati, qui non minus quam longiores formae usitati erant, servarentur necesse erat, quia in illis locis metro breves tantum vocales aptae erant, non longae. Sed quae ratio in iis terminationibus valuit, quarum vocales \omicron et ϵ aut accedente ι vocali aut positione productae erant? Iam ab ipsis rhapsodis illarum formarum \omicron et ϵ facile in ω et η produci poterant.

Atque servata nobis est una coniunctivi forma $\epsilon\pi\epsilon\nu\tau\acute{\iota}\nu\omicron\nu\tau\alpha\iota$ ω 89, cuius vocalis coniunctiva quamquam duabus consonis antecedit, brevis est.

ω 89. ἦδη μὲν πολέων τάφῳ ἀνδρῶν ἀντεβέλησας *)
 ἡρώων, ὅτε κέν ποτ' ἀποφθιμένον βασιλῆος
 ζώννυνται τε νέοι καὶ ἐπενύνονται ἄεθλα.

Cuius loci prior coniunctivus ζώννυνται non e ζωννύονται ortus est, sed e ζωννύονται: vocalis enim *o* cum vocali *υ* pariter coalescit atque optativi vocalis *ι* ab *υ* saepius quasi devoratur: qua de re cf. Buttm. gr. Gr. mai. I, pp. 427, 519. Grammatici igitur quum illud ζώννυνται coniunctivum esse brevi vocali formatum haud nescirent, hac re, opinor, commoti sunt, ut etiam sequentem coniunctivi brevem formam quamquam metro non coacti servarent. Itaque etiam in aliis eiusdem generis formis vocalem brevem fuisse credideris, sed quum fieri non possit, ut quomodo illam rem statuerint veteres Homeri editores, cognoscamus, coniunctivi formae, quales traditae sunt, etiam nobis erunt servandae.

De usu autem earum personarum, quarum exstant coniunctivi breves, haec addenda sunt. Kruegerus in libello de formis Homericis et Hesiodicis scripto (§ 2, 5, 1) brevis coniunctivi tertiam personam singularis (medii) et primam pers. plur. maxime usitatas esse non accurate docet. Prima enim pluralis persona sine dubio longe creberrima est: cuius rei plures sunt causae. Illa enim persona una est, cuius et activi et medii breves coniunctivi exstant (cf. tabulam p. 6 positam): accedit quod illius personae omnia coniunctivi genera usitatissima sunt et praecipue quidem coniunctivus adhortativus. Tertiae autem personae sing. med. exempla non crebriora sunt quam secundae, utriusque personae crebriora quam reliquarum: cuius rei causa non in coniunctivorum brevium vi et ratione quaerenda est, sed in eo, quod universus harum coniunctivi personarum usus ad numerum idem est.

Iam quum quaeritur, num coniunctivi breves ad proprium aliquem usum syntacticum referri possint, hoc plane negan-

*) Et ad versuum numeros et ad verba tota hac dissertatione exemplari Bekkeriano utemur. — Ubicunque addito unius versus numero plures afferentur, eius versus numerus ponetur, in quo ipsa forma, de qua agitur, inest, non eius, a quo sententiarum nexus vel periodus incipit.

dum est. Reperiuntur enim in enunciationibus adhortativis, deliberativis, potentialibus, conditionalibus, finalibus, in interrogatione indirecta, in frequentiae enunciatis, in comparationibus. Conferantur haec exempla: *A* 469, *Ξ* 76, *γ* 22, *B* 258, *δ* 240, 412, *N* 327, *Φ* 314, *η* 223, *χ* 76, *Θ* 533, *I* 647, *Σ* 601. Quodsi brevem coniunctivum in enunciatis a verbo sentiendi pendentibus non reperimus, quale est

A 559. *τῇ σ' οἶω κατανεῦσαι ἐτήτυμον ὥς Ἀχιλλῆα*

τιμῆσῃς, ὁλέσῃς δὲ πολέας ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν —

id non mirandum videtur, quia eius generis illud exemplum exstat unum. Idem fere cadit in coniunctivos, quales insunt in

A 262. *οὐ γάρ πο τοίους ἴδον ἀνέρας, οὐδὲ ἴδωμαι.*

ζ 201. *οὐκ ἔσθ' οὗτος ἀνὴρ διεπρὸς βροτός, οὐδὲ γένηται.*

Huius enim quoque generis exempla quum rarissima sint quumque longi coniunctivi in universum numero praevalcant, non mirum est, quod in illis paucis locis breves coniunctivi non reperiuntur.

Iam redeamus ad legem supra a nobis propositam, qua brevem coniunctivum non exstare dictum est nisi eorum indicativorum, qui aut vocali coniunctiva *α* notati sint, aut vocali coniunctiva careant: passivi enim aoristum in numero formarum vocali coniunctiva carentium ponere licebit vocalemque *η* personarum terminationibus antepositam habere temporis propriam. — Neque vero difficilius neque audacius videtur ex una illa lege coniicere duplex aoristi primi genus olim usitatum fuisse, alterum vocali coniunctiva carens, alterum vocali coniunctiva *α* auctum, neque solum formas *ἐλύσ-α-μεν*, *ἐλύσ-α-τε*, *ἐπανσ-ά-μην*, *ἐπανσ-ά-μεθα* valuisse, sed etiam *ἔλυσ-μεν*, *ἔλυσ-τε*, *ἐπαύσ-μην*, *ἐπαύσ-μεθα*. Quin etiam primitivas fuisse formas vocali coniunctiva carentes veri est simile et posteriore tempore ortas esse alteras: quae iam Homeri aetate ita praevaluerunt, ut priores illae plane non essent usitatae. Quod quidem confirmari audio linguae Sanscritae duplici aoristi genere. Breves igitur aoristi coniunctivi ad veteres indicativos vocali coniunctiva carentes ita referendi esse videntur, ut *λύσομεν* coniunctivus sit indicativi *ἔλυσ-μεν*, *λύσωμεν* indicativi *ἐλύσ-α-μεν*. Itaque simplicissima coniunctivorum ratio proponi potest haec. Quum

coniunctivus ita fiat, ut inter indicativi radicem et terminationem vocalis *o* aut *ε* interponatur, breves coniunctivi eorum tantum indicativorum sunt, qui carent vocali coniunctiva, — eorum, qui vocali coniunctiva aucti sunt, longi sint coniunctivi necesse est, quia duabus brevibus una efficitur longa vocalis.

Atque quatenus lex a nobis proposita vera sit ut appareat, omnes coniunctivi breves singulorum temporum ante oculos ponendi sunt.

I.

AORISTUS PRIMUS.

1. Eius generis aoristi primi, cuius propria est consona *σ*, coniunctivi breves quum iisdem indicativi futuri personis plane sint pares et utriusque formae ratio saepius ab ipso usu syntactico alterius paullum distet, interdum dubitari poterit, statuaturne aoristi coniunctivus an indicativus futuri. Sic fieri possit, ut *ἀρεσσόμεθα* A 362 aoristi coniunctivus habeatur.

A 362. *ἀλλ' ἔθι, ταῦτα δ' ὅπισθεν ἀρεσσόμεθ', εἴ τι κακὸν νῦν
εἴρηται· τὰ δὲ πάντα θεοὶ μεταμώνια θεῖεν.*

Quamquam futurum maiore veritatis specie statuitur. Agamemno enim quum Ulyxem laeserit, non dicit: „peccatum corrigamus, si quid mali nunc dictum est,“ sed plurali numero futuri *ἀρεσσόμεθα* pro singulari *ἀρέσσομαι* utens quod peccaverit correcturum esse se ipsum promittit. Idem dicendum de

Z 526. *ἀλλ' ἴομεν· τὰ δ' ὅπισθεν ἀρεσσόμεθ', εἴ κέ ποθι Ζεὺς
δῶη ἐπουρανίοισι θεοῖς αἰγιγενέτησιν
κρητῆρα στήσασθαι ἐλεύθερον ἐν μεγάροισιν,
ἐκ Τροίης ἐλάσαντας ἐν κνήμιδας Ἀχαιούς.*

Pariterque in

Ψ 159. *νῦν δ' ἀπὸ πυρκαϊῆς σκέδασον καὶ δεῖπνον ἄνωχθι
ὄπλεσθαι. τὰδε δ' ἀμφιπονησόμεθ', οἷσι μάλιστα
κῆδεός ἐστι νέκυς· παρὰ δ' οἳ τ' ἀγοὶ ἄμμι μενόντων —*

ἀμφιπονησόμεθα formam futuri indicativi habebimus, si de totius loci rerum statu cogitaverimus. Ceterum illorum trium locorum ratio, qua modum adhortativum — imperativum aut coniunctivum — futuri aliqua forma sequitur (*ἔθι — ἀρεσσόμεθα, ἵομεν — ἀρεσσόμεθα, σκέδασον καὶ ἄνωχθι — ἀμφιπονησόμεθα*) aliis locis confirmatur, in quibus de futuro dubitari non potest. Cf.

μ 293. ἀλλ' ἦ τοι νῦν μὲν πειθώμεθα νυκτὶ μελαίνῃ,
δόρπον θ' ὁπλισόμεσθα θοῇ παρὰ νηὶ μένοντες·
ἦ ὅθεν δ' ἀναβάντες ἐν ἡσόμεν εὐρεῖ πόντιν.

Diudicata autem illorum trium locorum difficultate in enunciatis apud Homerum adhortativis vix alia eius modi difficultas inerit. In enunciatis vero conditionalibus, potentialibus, finalibus, in interrogatione indirecta interdum difficilius est rem diudicare. Nam inter indicativum futuri et coniunctivum aoristi a particula *εἰ* in protasi periodi hypotheticae pendentes non tantum interest, ut non hic illic utraque ratio probari possit. Similiter in enunciatis potentialibus et in apodosi periodi hypotheticae apud Homerum coniunctivi loco cum *ἄν* particula coniuncti interdum futurum cum *ἄν* coniunctum reperitur. Atque in finalibus enunciatis Homericis futurum locum habere formis, de quibus dubitari non potest, satis firmatur, quales sunt *εἴσεται, κεχολώσεται, ἐντύνεται*. In interrogationibus denique indirectis, in quibus non solum coniunctivus cum *ἄν* coniunctus exstat, sed nonnunquam etiam indicativus futuri auctus particula *ἄν*, inter utrumque genus discrimen non tantum est, ut non interdum forma dubia haberi possit et coniunctivus aoristi et indicativus futuri. Itaque nescio an fieri possit ut de nonnullis eius modi formis, de quibus agitur, aliter ac nos quis statuens numero eorum brevium coniunctivorum, quos mox proponemus, hanc addat formam, illam adimat: sed hoc nihil referret. Quaerimus enim de sola formatione: quae quum in omnibus illius generis aoristi coniunctivis eadem sit, nostro loco non nimium interest, centumne sint eius modi exempla an centum quinque.

A. Activi longe usitatissimam esse

α. pluralis primam personam iam commemoratum est.

A 141. νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἄλα διαν,
 ἐς δ' ἐρέτας ἐπίτηδες ἀγείρομεν, ἐς δ' ἐκατόμβην
 θείομεν, ἂν δ' αὐτὴν Χρυσήϊδα καλλιπάρηον
 βήσομεν.

In his versibus quatuor sunt breves coniunctivi: ἐρύσσομεν, ἀγείρομεν, θείομεν, βήσομεν, quorum duo tantum, ἐρύσσομεν et βήσομεν, ad hunc disputationis locum pertinent: ἀγείρομεν et θείομεν posthac suo loco iterum commemorabuntur. Ceterum ἐρύσσομεν earum est formarum, quae saepius leguntur: Ξ 76, P 635, Θ 34, κ 423, π 318.

A 62. ἀλλ' ἦ τοι μὲν ταῦθ' ὑποείξομεν ἀλλήλοισιν.

E 469. ἀλλ' ἄγετ' ἐκ γλοίσβοιο σαώσομεν ἐσθλὸν εἰαῖρον.
 σαώσομεν reperies etiam χ 357 et X 175.

Z 230. τεύχεα δ' ἀλλήλοις ἐπαμείψομεν.

H 332. αὐτοὶ δ' ἀγρόμενοι κυκλήσομεν ἐνθάδε νεκρούς,
 βουσι καὶ ἡμιόνοισιν· ἀτὰρ κατακίχομεν αὐτούς...

339. ἐν δ' αὐτοῖσι πύλας ποιήσομεν εὖ ἀραρυίας,
 ὄφρα δι' αὐτῶν ἱππηλασίῃ ὁδὸς εἴη.

(341). ἐκτοσθεν δὲ βαθεῖαν ὀρύξομεν ἐγγύθι τάφρον.

Θ 529. ἀλλ' ἦ τοι ἐπὶ νυχτὶ φυλάξομεν ἡμέας αὐτούς.

I. 701. ἀλλ' ἦ τοι κεῖνον μὲν ἐάσομεν.

ἐάσομεν exstat etiam II 60, Σ 112, T 8, 65, Ω 71, 523, δ 212,
 κ 443, ξ 171, 183, π 147.

Ξ 77. νῆες ὅσαι πρῶται εἰρύαιαι ἄγχι θαλάσσης,
 ἐλκωμεν, πάσας δὲ ἐρύσσομεν εἰς ἄλα διαν,
 ὕψι δ' ἐπ' εὐνῶν ὀρμίσσομεν.

O 295. πληθὺν μὲν ποτὶ νῆας ἀνώξομεν ἀπονέεσθαι.

P 121. Αἴαν, δεῦρο, πέπον. περὶ Πατρόκλοιο θανόντος
 σπεύσομεν, εἴ κε νέκυν περ Ἀχιλλῆϊ προσφέρωμεν.

Ψ 11. αὐτὰρ ἐπεὶ κ' ὀλοοῖτο τεταρπόμεσθα γόοιο,
 ἵππους λυσάμενοι δορπήσομεν ἐνθάδε πάντες.

Ω 357. ἀλλ' ἄγε δὴ φεύγωμεν ἐφ' ἵππων, ἥ μιν ἔπειτα
 γούνων ἀψάμενοι λιτανεύσομεν, εἴ κ' ἐλέησῃ.

667. τῇ δὲ δυωδεκάτῃ πολεμίζομεν, εἴ περ ἀνάγκη.

η190, 1. ἥῳθεν δὲ γέροντας ἐπὶ πλέονας καλέσαντες
 ξεῖνον ἐνὶ μεγάροις ξεινίσσομεν ἥδὲ θεοῖσιν
 ῥέξομεν ἱερὰ καλά.

Altera huius loci forma ῥέξομεν inest etiam in μ 344, H 353.

- κ 424. νῆα μὲν ἄρ πάμπρωτα ἐρύσσομεν ἡπειρόνδε,
κτῆματα δὲ σπῆεσσι πελάσσομεν ὅπλα τε πάντα.
- ν 182. Ποσειδάωνι δὲ ταύρους
δώδεκα κεκριμένους ἱερεύσομεν, εἴ κ' ἐλεήσῃ.
- κ 449. εἰ μὲν γάρ κέ σε νῦν ἀπολύσομεν ἢ μεθῶμεν,
ἦ τε καὶ ὕστερον εἴσθα θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
- π 254. τῶν εἴ κεν πάντων ἀντήσομεν ἔνδον ἐόντων,
μὴ πολὺπικρα καὶ αἰνὰ βίας ἀποτίσαι ἐλθόν.
- Θ 96. ἀλλὰ μὲν', ὄφρα γέροντος ἀπώσομεν ἄγριον ἄνδρα.
- χ 76. ἐπὶ δ' αὐτῷ πάντες ἔχωμεν
ἄθροοι, εἴ κέ μιν οὐδοῦ ἀπώσομεν ἢ δὲ θυράων.
- Κ 65. αὖθι μένειν, μή πως ἄβροτάξομεν ἀλλήλοιιν.
- Φ 314. ἴσθι δὲ μέγα κῆμα, πολὺν δ' ὀρυμαγδὸν ὄρινε
φιτρῶν καὶ λάων, ἵνα παύσομεν ἄγριον ἄνδρα.
- η 165 (cf. 181). σὺ δὲ κηρύκεσσι κέλευσον
οἶνον ἐπικρηῆσαι, ἵνα καὶ Διὶ τερπικεραύνῃ
σπεύσομεν, ὅς θ' ἐκέτησιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ,
- Η 271. ἄνδρες ἔστε, φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς,
ὥς ἂν Πηλεΐδην τιμήσομεν, ὅς μέγ' ἄριστος . . . ,
γνῶ δὲ καὶ Ἀτρεΐδης . . . ἦν ἄτην . . .
- Ι 46. ἀλλ' ἄλλοι μενέουσι κάρη κομόωντες Ἀχαιοί
εἰς ὃ κέ περ Τροίην διαπέρσομεν.
- Β 72, 83. ἀλλ' ἄγετ', εἴ κέν πως θωρήξομεν νῆας Ἀχαιῶν.
- Ο 297. αὐτοὶ δ', ὅσσοι ἄριστοι ἐνὶ στρατῷ εὐχόμεθ' εἶναι,
στείομεν, εἴ κεν πρῶτον ἐρύξομεν ἀντιάσαντες.
- β 168. ἀλλὰ πολὺ πρὶν
φραζώμεσθ' ὥς κεν καταπαύσομεν.
- Δ 16. ἡμεῖς δὲ φραζώμεσθ' ὅπως ἔσται τάδε ἔργα,
ἢ ὃ' αὖτις πόλεμόν τε κακὸν καὶ φύλοπιν αἰνὴν
ὀρσομεν, ἢ φιλότητα μετ' ἀμφοτέροισι βάλωμεν.
- Μ 328 (Ν 327). ἴομεν, ἢ ἐ τῷ εὐχὸς ὀρέξομεν ἢ ἐ τις ἡμῖν.
- Χ 175, 6. ἀλλ' ἄγετε φράζεσθε, θεοὶ, καὶ μητιάσθε
ἢ μιν ἐκ θανάτοιο σώσομεν, ἢ μιν ἤδη
Πηλεΐδῃ Ἀχιλλῇ δαμάσσομεν ἐσθλὸν ἐόντα.
- δ 28. ἀλλ' εἴπ' ἢ σφωὶν καταλύσομεν ὠκέας ἵππους,
ἢ ἄλλον πέμπωμεν ἱκανέμεν, ὅς κε φιλήσῃ.

β. Pluralis secunda persona multo rarius reperitur quam prima.

O 115. μὴ νῦν μοι νεμεσήσεται, Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
τίσασθαι φόνον νῆος ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.

N 47. Αἶαντε, σφὼ μὲν τε σαώσετε λαὸν Ἀχαιῶν
ἀλκῆς μνησαμένω, μηδὲ κρυεροῖο φόβοιο.

η 223. ὑμεῖς δ' ὀτρύνεσθε ἅμ' ἧοῖ φαινομένηφιν
ὥς κ' ἐμὲ τὸν δύστηνον ἐμῆς ἐπιβήσετε πάτρης.

μ 27. αὐτὰρ ἐγὼ δεῖξω ὁδὸν ἥδὲ ἑκάστα
σημανέω, ἵνα μὴ τι κακορραφίῃ ἀλεγεινῇ
ἢ ἄλός ἢ ἐπὶ γῆς ἀλγήσετε πῆμα παθόντες.

Φ 134. ἀλλὰ καὶ ὥς ὀλέσθαι κακὸν μόρον, εἰς ὃ κε πάντες
τίσετε Πατρόκλοιο φόνον καὶ λοιγὸν Ἀχαιῶν.

γ. Dualis secunda persona in duobus tantum locis exstat.

K 442. ἀλλ' ἐμὲ μὲν νῦν νηυσὶ πελάσσειτον ὠκυπόροισιν,
ἡέ με δῆσαντες λίπετ' αὐτόθι νηλεί δεσμῷ.

P 452. σφῶν δ' ἐν γούνεσσι βαλέω μένος ἥδ' ἐνὶ θυμῷ,
ὄφρα καὶ Αὐτομέδοντα σαώσειτον ἐκ πολέμοιο.

δ. Dualis tertiae personae unum exemplum est

E 233. Αἰνεία, σὺ μὲν αὐτὸς ἔχ' ἡνία καὶ τεῶ ἵππω ...,
μὴ τῷ μὲν δείσαντε ματήσειτον, οὐδ' ἐθέλητον
ἐκφερρέμεν πολέμοιο, τεὸν φθόγγον ποθέοντε.

Tam diversos autem esse numeros exemplorum ad singulas personas pertinentium nemo mirabitur, qui omnem personarum rationem fere eandem esse consideraverit.

B. Ad medium transeuntibus nobis primum ante oculos ponenda sunt exempla

α. singularis primae personae.

T 352. ἀλλ' ἄγε δὴ Δαναοῖσι φιλοπτολέμοισι κελεύσας
τῶν ἄλλων Τρώων πειρήσομαι ἀντίος ἐλθὼν.

Eadem forma πειρήσομαι exstat ζ 126, T 70, φ 282.

κ 286. ἀλλ' ἄγε δὴ σε κακῶν ἐκλύσομαι ἥδὲ σαώσω.

γ 22. Μέντορ, πῶς τ' ἄρ' ἴω; πῶς τ' ἄρ' προσπτιύσομαι αὐτόν;

Ξ 237. κοίμησόν μοι Ζηνὸς ὑπ' ὀφρύσιν ὅσσε φαινώ,
αὐτίκ' ἐπεὶ κεν ἐγὼ παραλέξομαι ἐν φιλότῃ.

- Φ 341. μηδὲ πρὶν ἂ πόπανε τεδὸν μένος, ἀλλ' ὁπότ' ἂν δὴ
φθέγξομ' ἐγὼ ἰάχουσα, τότε σχέμεν ἀκάματον ἥπυρ.
- B 258. εἴ κ' ἔτι σ' ἀφραίνοντα κιχήσομαι ὥς νύ περ ὦδε,
μηκέτ' ἔπειτ' Ὀδυσῇ κάρη ὥμοισιν ἐπείη, . . .
εἰ μὴ ἐγὼ σε λαβὼν ἀπὸ μὲν φίλα εἴματα δύσω.
- E 212. εἰ δέ κε νοστήσω καὶ ἐσόψομαι ὀφθαλμοῖσιν
πατριδ' ἐμὴν ἄλοχόν τε καὶ ὑπερεφές μέγα δῶμα,
αὐτίκ' ἔπειτ' ἀπ' ἐμεῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φώς,
εἰ μὴ ἐγὼ τάδε τόξα φαινεῖν ἐν πυρὶ θείην.
- ε 417. εἰ δέ κ' ἔτι προτέρω παρὰ νῆξομαι, ἣν πού ἐφεύρω
ἡϊόνας τε παραπλήγας λιμένας τε θαλάσσης,
δεῖδω μὴ μ' ἐξαῦτις ἀναρπάξασα θύελλα
πόντον ἐπ' ἰχθυόεντα φέρη βαρέα στενάχοντα.
- B 488. πληθὺν δ' οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ' ὀνομήνω,
οὐδ' εἴ μοι δέκα μὲν γλῶσσαι, δέκα δὲ στόματ' εἴεν.
- μυθήσομαι etiam in his similibus locis reperitur: δ 240,
λ 328, 517.
- Γ 416. μὴ μ' ἔρεθε, σχετλίη, μὴ χωσαμένη σε μεθείω,
τῶς δέ σ' ἀπεχθήρω ὥς νῦν ἔκπαγλα φίλησα,
μέσσω δ' ἀμφοτέρων μητίσομαι ἔχθεα λυγρά.
- Ψ 207. οὐχ ἔδος· εἴμι γὰρ αὖτις ἐπ' Ὠκεανοῖο ῥέεθρα,
Αἰθιοπῶν ἐς γαῖαν, ὅθι ῥέξουσ' ἑκατόμβας
ἀθανάτοισι, ἵνα δὴ καὶ ἐγὼ μεταδαίσομαι ἱρῶν.
- γ 419. καρπαλίμως μοι, τέκνα φίλα, κρηήνατ' ἐέλδωρ,
ᾧφρ' ἣ τοι πρῶτιστα θεῶν ἰλάσσομ' Ἀθήνην.
- δ 670. ἀλλ' ἄγ' ἐμοὶ δότε νῆα θοὴν καὶ εἴκοσ' ἐταίρους,
ᾧφρα μιν αὖτις ἰόντα λοχήσομαι ἥδὲ φυλάξω.
- ζ 219. ἀμφίπολοι, στήθ' οὕτω ἀπόπροθεν, ᾧφρ' ἐγὼ αὐτὸς
ἄλμην ὥμουν ἀπολούσομαι, ἀμφὶ δ' ἐλαίφ
χρίσομαι.
- ο 82. εἰ δ' ἐθέλεις τραφῆναι ἂν' Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος,
ᾧφρα τοι αὐτὸς ἐπωμαι, ὑποξεύξω δέ τοι ἵππους,
ἄστυα δ' ἀνθρώπων ἡγήσομαι.
- π 26. ἀλλ' ἄγε νῦν εἴσελθε, φίλον τέκος, ᾧφρα σε θυμῷ
τέρψομαι εἰσορόων νέον ἄλλοθεν ἔνδον ἐόντα.
- ψ 172. ἀλλ' ἄγε μοι, μαῖα, στόρεσον λέχος, ᾧφρα καὶ αὐτὸς
λέξομαι.

- Θ 376. ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν νῶϊν ἐπέντυε μώνυχας ἵππους,
 ὄφρ' ἂν ἐγὼ καταδῦσα Διὸς δόμον αἰγιόχοιο
 τεύχεσιν ἐς πόλεμον θωρήξομαι.
- χ 377. ἀλλ' ἐξελθόντες μεγάρων ἐξεσθε θύραζε
 ἐκ θόνον εἰς αὐλήν, σὺ τε καὶ πολύφημος ἀοιδός,
 ὄφρ' ἂν ἐγὼ κατὰ δῶμα πονήσομαι ὅττεό με χρή.
- I 647. ἀλλὰ μοι οἰδάνεται κραδίη χόλῳ, ὅππότε' ἐκείνων
 μνήσομαι, ὥς μ' ἀσύφηλον ἐν Ἀργείοισιν ἔρεξεν ...
 β. Singularis secunda persona.
- K 238. μηδὲ σὺ γ' αἰδόμενος σῆσιν φρεσὶ τὸν μὲν ἀρεΐω
 καλλεῖπεν, σὺ δὲ χεῖρον' ὀπάσσεαι αἰδοῦ εἰκων.
- γ 45. αὐτὰρ ἐπὴν σπείσῃς τε καὶ εὖξαι, ἣ θέμις ἐστίν,
 δὸς καὶ τούτῳ ἔπειτα δέπας μελιηδέος οἴνου.
- ε 348. αὐτὰρ ἐπὴν χεῖρεσσιν ἐφάψαι ἡπείροιο,
 ἄψ ἀπολυσάμενος βαλέειν ἐς οἴνοπα πόντον.
- ν 336. σοὶ δ' οὐ πῶ φίλον ἐστὶ δαήμεναι οὐδὲ πυθέσθαι,
 πρὶν γ' εἴη σῆς ἀλόχου πειρήσεται.
- A 147. εἷς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω,
 ἧ Αἴας ἧ Ἰδομενεὺς ἧ δῖος Ὀδυσσεὺς
 ἧ σὺ Πηλεΐδῃ, πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν,
 ὄφρ' ἥμιν ἐκάεργον ἰλάσσεαι ἱερὰ ῥέξας.
- Z 260. ἀλλὰ μὲν' ὄφρα κέ τοι μελιηδέα οἶνον ἐνεΐκω,
 ὥς σπείσῃς Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισιν
 πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὐτὸς ὀνήσεται, εἴ κε πίησθαι.
- Ξ 310. νῦν δὲ σεῦ εἵνεκα δεῦρο κατ' Οὐλύμπου τόδ' ἱκάνω,
 μή πῶς μοι μετέπειτα χολώσεται, εἴ κε σιωπῇ
 οἴχωμαι πρὸς δῶμα βαθυρρόου Ὠκεανοῖο.
- Ψ 428. στενωπὸς γὰρ ὁδός, τάχα δ' εὐρυτέρῃ παρελάσσεις,
 μή πως ἀμφοτέρους δηλήσεται ἄρματι κύρσας.
- π 255. τῶν εἴ κεν πάντων ἀντήσομεν ἔνδον ἐόντων,
 μή πολυπικρα καὶ αἰνὰ βίας ἀποτίσσαι ἐλθών.
- α 270. σὲ δὲ φράζεσθαι ἄνωγα
 ὅπως κε μνηστῆρας ἀπώσεται ἐκ μεγάροιο.
 γ. Singularis tertia persona.
- A 80. κρείσσων γὰρ βασιλεύς, ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χέρῃ.
- A 478. αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τὸν γε δαμάσσεται ὠκὺς διστός,
 ὁμοφάγοι μιν θῶες ἐν οὔρεσι δαρδάπτουσιν.
- P 728. ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐν τοῖσι ἐλίξεται ἀλλή πεποιθώς,
 ἄψ τ' ἀνεχώρησαν διὰ τε τρέσαν ἄλλυδις ἄλλος.

- I 409. ἀνδρὸς δὲ ψυχὴ πάλιν ἐλθόμεν οὔτε λείσθη
οὔθ' ἐλετή, ἐπεὶ ἄρ' κεν ἀμείψεται ἐρκος ὀδόντων.
- δ 412. αὐτὰρ ἐπὴν πάσας πεμπάσσεται ἡδὲ ἴδεται,
λέξεται ἐν μέσσησι, νομεὺς ὥς πώεσι μῆλων.
- φ 159. αὐτὰρ ἐπὴν τόξου πειρήσεται ἡδὲ ἴδεται,
ἄλλην δὴ τιν' ἐπειτα Ἀχαιιάδων ἐνπέπλων
μνάσθω ἐέδνοισιν διζήμενος.
- E 747. ἐς δ' ὄχρα φλόγεα ποσὶ βήσето, λάζετο δ' ἔγχος
βριθὺν μέγα στιβαρόν, τῷ δάμνησι στήχας ἀνδρῶν
ἡρώων τοῖσιν τε κοτέσσεται ὀμβροιοπάτρῃ.
- I 508. ὅς μὲν τ' αἰδέσεται κούρας Διὸς ἄσπον λούσας,
τὸν δὲ μέγ' ὤνησαν καὶ τε κλύον εὐχομένοιο.
- ε 120. σχέτλιοί ἐστε, θεοί, ζηλήμονες ἔξοχον ἄλλων,
οἳ τε θεαῖς ἀγάσθε παρ' ἀνδράσιν ἐννάξεσθαι
ἀμφιδίην, ἣν τίς τε φίλον ποιήσῃ ἀκοίτην.
- K 330. ἴστω νῦν Ζεὺς αὐτός, ἐρίγδουπος πόσις Ἥρῃς,
μὴ μὲν τοῖς ἵπποισιν ἀνὴρ ἐποχήσεται ἄλλος
Τρώων, ἀλλὰ σέ φημι διαμπερὲς ἀγλαῖεῖσθαι.
- Ψ 339. ἐν νύσση δέ τοι ἵππος ἀριστερὸς ἐγχριμφθήτω,
ὥς ἂν τοι πλήμνη γε δοάσσεται ἄκρον ἐκέσθαι
κύκλου ποιητοῖο.
- θ 444. αὐτὸς νῦν ἴδε πῶμα, θοῶς δ' ἐπὶ δεσμὸν ἦλον,
μὴ τίς τοι καθ' ὁδὸν δηλήσεται.
- ο 444. μὴ τις ποτὶ δῶμα γέροντι
ἐλθὼν ἐξείπῃ, ὃ δ' οἰσάμενος καταδήσῃ
δεσμῷ ἐν ἀργαλέῳ, ὑμῖν δ' ἐπιφράσσετ' ὄλεθρον.
- τ 121. οὐδέ τί με χρεὶ
οἴκῳ ἐν ἀλλοτρίῳ γούωντά τε μυρόμενόν τε
ἦσθαι, ἐπεὶ κάκιον πενθήμεναι ἄκριτον αἰεὶ·
μὴ τίς μοι δμῶν νεμεσῆσεται, ἥδ' οὐ γὰρ αὐτή.
- ε 24. οὐ γὰρ δὴ τοῦτον μὲν ἐβούλευσας νόον αὐτή,
ὥς ἣ τοι κείνους Ὀδυσσεὺς ἀποτίσεται ἐλθὼν;
- H 39. Ἐκτορὸς ὄρωμεν κρατερὸν μένος ἵπποδάμοιο,
ἣν τινά που Λαναῶν προκαλέσσεται οἴοθεν οἶος.
- Θ 533. εἴσομαι ἢ κέ μ' ὁ Τυδεΐδης κρατερὸς Διομήδης
παρ νηῶν πρὸς τεῖχος ἀπώσεται, ἣ κεν ἐγὼ τὸν
χαλκῷ δηώσας ἔναρα βροτόεντα φέρωμαι.

- Φ 226. Τρωας δ' οὐ πρὶν λήξω ὑπερφιάλους ἐναρξίζων
πρὶν ἔλσαι κατὰ ἄστυ καὶ Ἑκτορι περὶ θῆναι
ἀντιβίην, ἥ κέν με δαμάσσεται ἢ κεν ἐγὼ τόν.
ω 217. αὐτὰρ ἐγὼ πατρὸς περὶ ῥήσομαι ἡμετέροιο,
εἴ κέ μ' ἐπιγνώῃ καὶ φράσσεται ὀφθαλμοῖσιν.
Ο 382. οἷ δ', ὥς τε μέγα κῦμα θαλάσσης εὐρυπόροιο
νῆος ὑπὲρ τοίχων καταβήσεται, ὅπποτ' ἐπέγῃ
ἴς ἀνέμου.
ε 249. ὅσσον τίς τ' ἔδαφος νῆος τορνώσεται ἀνήρ
φορτίδος εὐρείης, ἐν εἰδῶς τεκνοσυνάων,
τόσσον ἔπ' εὐρεῖαν σχεδὴν ποιήσας Ὀδυσσεύς.

Plures harum formarum etiam aliis in locis reperiuntur.
δαμάσσεται Φ 226. ἀμείβεται κ 328. περὶ ῥήσεται Σ 601.
κοτέσεται Θ 391, α 101. αἰδέσεται Χ 419. ποιήσεται Γ 409.
δηλήσεται χ 368. νεμεσήσεται Ρ 93. ἀποτίσεται γ 216.

δ. Pluralis prima persona.

- Α 140. ἀλλ' ἦ τοι μὲν ταῦτα μεταφρασόμεσθα καὶ αὖτις.
Θ 503. Ι 66. ἀλλ' ἦ τοι νῦν μὲν πειθώμεθα νυκτὶ μελαίνῃ
δόρπα τ' ἐφοπλισόμεσθα.
Τ 258. ἀλλ' ἄγε θᾶσσον
γευσόμεθ' ἀλλήλων χαλκήρεσιν ἐγχείρσιν.
η 192. ... ῥέξομεν ἱερὰ καλὰ, ἔπειτα δὲ καὶ περὶ πομπῆς
μνησόμεθ', ὥς χ' ὁ ξεῖνος ἀνενθε πόνον καὶ ἀνίης
πομπῇ ὑφ' ἡμετέρῃ ἦν πατρίδα γαῖαν ἵκηται.
μ 292. ἀλλ' ἦ τοι νῦν μὲν πειθώμεθα νυκτὶ μελαίνῃ
δόρπον θ' ὀπλισόμεσθα.
ξ 393. ἀλλ' ἄγε νῦν ῥήθρην ποιησόμεθ' ...
415. ἄξεθ' ὑῶν τὸν ἄριστον, ἵνα ξείνῳ ἱερεύσω
τηλεδαπῶ. πρὸς δ' αὐτοὶ ὀνησόμεθ', οἳ περ οἰζύν
δὴν ἔχομεν πάσχοντες ὑῶν ἐνεκ' ἀργιοδόντων.
Μ 224. ὥς ἡμεῖς, εἴ περ τε πύλας καὶ τεῖχος Ἀχαιῶν
ῥηξόμεθα σθένει μεγάλῳ, εἴξωσι δ' Ἀχαιοὶ
οὐ κόσμῳ παρὰ ναῦφιν ἐλευσόμεθ' αὐτὰ κέλευθα.
Α 444. ὦ Χρῦση, πρό μ' ἔπεμψε ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
παῖδά τέ σοι ἀγέμεν, Φοῖβῳ θ' ἱερὴν ἐκατόμβην
ῥέξαι ὑπὲρ Λαονῶν, ὅφρ' ἰλασόμεσθα ἄνακτα.
Ι 172. φέρετε δὲ χερσὶν ὕδωρ, ἐυφημῆσαί τε κέλευσθε,
ὅφρα Διὶ Κρονίδῃ ἄρῃσόμεθ', εἴ κ' ἐλεήσῃ.

Iam exemplis primi aoristi, cuius propria est consona σ, addemus aoristum consona σ carentem (2 et 3). Atque primum quidem

2. earum radicum, quae vocali terminantur, breves coniunctivi aoristici sunt κήομεν, κατακλήομεν, κατακείομεν, χεύομεν, περιχεύεται, ἀλεύεται, qui leguntur his locis:

- Η 333, 6. ἀτὰρ κατακλήομεν αὐτούς
 τυτθὸν ἀποπρὸ νεῶν, ὥς κ' ὅστέα παισὶ ἕκαστος
 οἴκαδ' ἄγῃ, ὅτ' ἂν αὐτε νεώμεθα πατριίδα γαῖαν.
 τύμβον δ' ἀμφὶ πυρὴν ἕνα χεύομεν ἐξαγαγόντες.
 396 (cf. 377). καὶ δὲ τόδ' ἠνώγει εἰπεῖν ἔπος, εἴ κ' ἐθέλῃτε
 παύσασθαι πολέμου δυσηχέος εἰς ὃ κε νεκρούς
 κήομεν.
 σ 419. ἀλλ' ἄγε, οἶνοχόος μὲν ἐπαρξάσθω δεπάεσσιν,
 ὄφρα σπείσαντες κατακείομεν οἴκαδ' ἰόντες.
 ζ 232 (ψ 159). ὥς δ' ὅτε τις χρυσὸν περιχεύεται ἀργύρῳ ἀνήρ,
 ὥς ἄρα τῷ κατέχευε χάριν κεφαλῇ τε καὶ ὤμοις.
 ξ 400. εἰ δέ κε μὴ ἔλθῃσι ἀναξ τεὸς ὥς ἀγορεύω,
 δμῶας ἐπισσέυας βαλέειν μεγάλης κατὰ πέτρης,
 ὄφρα καὶ ἄλλος πτωχὸς ἀλεύεται ἠεροπεύειν.

Horum exemplorum numerum forma κελεύομεν (Ψ 659) augeri veri esse simile disputatione extrema apparebit (p. 37).

3. Earum radicum, quae consona liquida terminantur, quaeque — nisi paucarum formarum (ut ὕρσομεν) rationem habeas — consona aoristica σ carent, formae huc pertinentes sunt ἀγείρομεν, δείμομεν, ἰθύνομεν, ὀτρύνομεν, ἐπαμύνομεν, ἐγείρομεν, γείνεται, ἱμείρεται, ὀδύρεται.

- Α 142. νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἄλλα δῖαν,
 ἐς δ' ἐρέτας ἐπίτηδες ἀγείρομεν.
 Η 337. ποτὶ δ' αὐτὸν (τύμβον) δείμομεν ὦκα
 πύργους ὑψηλοὺς, εἴλαρ νηῶν τε καὶ αὐτῶν.
 Θ 110. τούτῳ μὲν θεράποντε κομείτων, τῷδε δὲ νῶϊ
 Τρωσὶν ἐφ' ἱπποδάμοις ἰθύνομεν.
 Ι 165. ἀλλ' ἄγετε, κλητοὺς ὀτρύνομεν, οἳ κε τάχιστα
 ἔλθωσ' ἐς κλισίην Πηληιάδεω Ἀχιλῆος.
 Ν 465. ἀλλ' ἔπεν, Ἀλκαθῶφ ἐπαμύνομεν, ὅς σε πάρος περ
 γαμβρὸς ἐὼν ἐθρεψε δόμοις ἐνι τυτθὸν ἐόντα.

- © 531. *πρῶι δ' ὄπηοιτο σὺν τεύχεσι θωρηχθέντες
 νηυσὶν ἐπι γλαφυρῇσιν ἐγείρομεν ὄξυν Ἄρηα.*
 A 352. *πῶς δὴ φῆς πολέμοιο μεθιέμεν; ὀππότε' Ἀχαιοὶ
 Τρῶσιν ἐφ' ἵπποδάμοισιν ἐγείρομεν ὄξυν Ἄρηα,
 ὅψαι, ἣν ἐθέλησθα καὶ εἴ κέν τοι τὰ μεμήλη,
 Τηλεμάχοιο φίλον πατέρα προμάχοισι μιγέντα.*
 K 146. *ἀλλ' ἔπον, ὄφρα καὶ ἄλλον ἐγείρομεν, ὃν τ' ἐπέοικεν
 βουλὰς βουλεύειν, ἢ φευγέμεν ἥε μάχεσθαι.*
 B 440. *ἴομεν, ὄφρα κε θᾶσσον ἐγείρομεν ὄξυν Ἄρηα.*
 v 202. *οὐκ ἐλεαίρεις ἄνδρας, ἐπὴν δὴ γείνεαι αὐτός,
 μισγέμεναι κακότητι καὶ ἄλγεσι λευγαλέοισιν.*
 α 41. *ἐκ γὰρ Ὀρέσταιο τίσις ἔσσεται Ἀτρεΐδαιο,
 ὀππότε' ἂν ἠβήσῃ καὶ ἐῆς ἱμείρεται αἴης.*
 δ 740. *ἀλλὰ τις ὀτρυνῶς Δολίον καλέσειε γέροντα,
 δμῶ' ἐμόν, ὃν μοι ἔδωκε πατήρ ἔτι δεῦρο κιούσῃ,
 καὶ μοι κῆπον ἔχει, πολυδένδρεον, ὄφρα τάχιστα
 Λαέρτῃ τάδε πάντα παρεζόμενος καταλέξῃ,
 εἰ δὴ πού τιν' ἐκεῖνος ἐνὶ φρεσὶ μῆτιν ὑφίνας
 ἐξελθὼν λαοῖσιν ὀδύρεται, οἳ μεμάασιν
 ὃν καὶ Ὀδυσσεύς φθῆσαι γόνον ἀντιθέοιο.*
*ἀγείρομεν reperitur etiam π 349, ἰθύνωμεν A 528, ὀτρύνωμεν
 α 85, π 355, ἐγείρομεν K 108, Σ 304, T 237.*

Δείκνυται unius aoristi est: sed reliqui huius generis con-
 iunctivi ad formam et praesentis et aoristi esse possunt:
 ad sententiam *ἐγείρομεν* A 352, *γείνεαι* v 202, unius aoristi
 coniunctivi habendi sunt, reliquos et ad aoristum et ad prae-
 sens referri posse facile apparet. Atque praesentis quidem
 coniunctivos eos esse si censeremus, brevis vocalis ratio
 esset obscura et de explicatione desperantes ad Buttmanni
 iudicium ita confugere cogeremur, ut metri causa ex *ὀτρύ-
 νωμεν*, *ἰθύνωμεν* breviores formas *ὀτρύνωμεν*, *ἰθύνωμεν* esse
 factas dicendum esset. Iure autem illi coniunctivi ad prae-
 sens tempus referrentur, si indicativi formae vocali coniun-
 ctiva carerent *ὄτρυν-μεν*, *ἰθυν-μεν*: at non carent. Legitimae
 vero illae breves formae erunt, si aoristum statuentes ad
 indicativos antiquissimis temporibus vocali coniunctiva ca-
 rentes (*ὄτρυν-μεν*, *ἰθυν-μεν*) et posteriore demum aetate
 vocali α auctos (*ὄτρύν-α-μεν*, *ἰθύν-α-μεν*) eas retulerimus:
 quod quidem in omnibus locis commode fieri potest. Atque

iam Buttmannus formam ἀγείρομεν videri dicit praesens, esse aoristum. Ceterum apud Homerum quum ipsius aoristi primi breves coniunctivi praeter ceteros usitati sint, maxime esset mirandum, si verborum liquidorum aoristi breves coniunctivi prope nulli exstarent: contra non minus mirum videretur, si harum ipsarum radicum praesentis breves coniunctivi tam crebri essent, cuius generis formas ad alias radices referendas prope nullas reperiri infra (p. 33 sq.) apparebit.

Restat ἐπεντύνονται ω 89, quem praesentis coniunctivum esse comparata priore verbo ζώννυνται veri est simile.

ἤδη μὲν πολέων τάφῳ ἀνδρῶν ἀντεβύλησας
 ἡρώων, ὅτε κέν ποτ' ἀποφθιμένον βασιλῆος
 ζώννυνταί τε νέοι καὶ ἐπεντύνονται ἄεθλα.

Mira autem est forma efficitque multum dubitationis. Illud enim unum esse exemplum, in quo brevem coniunctivi vocalem duae sequerentur consonae (ντ), quum in omnibus ceteris eius modi formis ante duplicem consonam longa vocalis antecederet (ωνται, ησθε, cet.), iam supra (p. 7) commemoratum est. Haec autem ipsa forma, si ad praesens refertur, longa coniunctivi vocali aucta esse debet, quum indicativum vocali coniunctiva carentem ἐπένθιν-νται nemo noverit. Praeterea considerantibus nobis librum, in quo ἐπεντύνονται reperiatur, Odysseae ultimum esse eiusque partis, quae non annis sed fortasse saeculis recentior sit quam reliquae epicorum carminum Homericorum partes, res etiam difficilior videbitur. Quid? quum in vetustissimis carminum illorum partibus ea aetate ortis, qua brevis coniunctivi formatio etiam apud totam gentem quasi vigeret, nihilominus semper terminatio ωνται usitata esset, quomodo accidit, quaeso, ut apud poëtam aetatis multo recentioris terminatio ονται locum haberet? Attamen violare vel remove illam formam ἐπεντύνονται nobis non licet: quae quum relata ad praesens explicatione careat, — neque enim metri causa ω unquam potest in ο corripī, neque in hac ipsa forma correptione opus est —, nunc id tantum nobis restat, ut ἐπεντύνονται aoristi coniunctivum statuantes totum versum interpretemur: „quum cingerentur essentque parati,“ non „quum cingerentur ac se pararent“.

II.

AORISTUS SECUNDUS.

A. *Activi huius generis formae sunt hae.*

α. *Pluralis prima persona.*

- A 143. νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἄλλα δῖαν,
ἐς δ' ἐρέτας ἐπίτηδες ἀγείρομεν, ἐς δ' ἐκατόμβην
θείομεν.
- φ 264. ἀλλ' ἄγε, οἶνοχόος μὲν ἐπαρξάσθω δεπάεσσιν,
ὄφρα σπείσαντες καταθείομεν ἀγκύλα τόξα.
- K 97. ἀλλ' εἴ τι δραίνεις, ἐπεὶ οὐδὲ σέ γ' ὕπνος ἰκάνει,
δεῦρ' ἐς τοὺς φύλακας καταβείομεν.
- κ 334. ἀλλ' ἄγε δὴ κολεῶ μὲν ἄορ θεό, νῶϊ δ' ἔπειτα
εὐνῆς ἡμετέρης ἐπιβείομεν.
- O 297. αὐτοὶ δ', ὅσσοι ἄριστοι ἐνὶ στρατῷ εὐχόμεθ' εἶναι,
στείομεν, εἴ κεν πρῶτον ἐρύξομεν ἀντιάσαντες.
- π 304. μήτ' οὖν Λαέρτης ἴστω τό γε μήτε συνῶτης
μήτε τις οἰκίων μήτ' αὐτὴ Πηνελόπεια,
ἀλλ' οἷοι σύ τ' ἐγώ τε γυναικῶν γνῶομεν ἰθύν.
- H 299. δῶρα δ' ἄγ' ἀλλήλοισι περικλυτὰ δώομεν ἄμφω.
θείομεν invenies etiam Ψ 244, 486, ν 364, ἐπιβείομεν ζ 262,
δώομεν H 351, π 184.

β. *Dualis tertia persona.*

- σ 183. ἀλλὰ μοι Αὐτιονόην τε καὶ Ἰπποδάμειαν ἄνωχθι
ἐλθεῖν, ὄφρα κέ μοι παρστήτεον ἐν μεγάροισιν.

B. *Medium.*

α. *Singularis prima persona.*

- Σ 409. ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν οἱ παράθες ξεινήια καλά,
ὄφρ' ἂν ἐγὼ φύσας ἀποθείομαι ὅπλα τε πάντα.
- X 111. εἰ δέ κεν ἀσπίδα μὲν καταθείομαι ὀμφαλόεσσιν
καὶ κόρυθα βριαρὴν, δόρυ δὲ πρὸς τεῖχος ἐρείσας
αὐτὸς ἰὼν Ἀχιλλῆος ἀμύμονος ἀντίος ἔλθω

β. *Singularis tertia persona.*

- Τ 173. γλανκίῳν δ' ἰθὺς φέρεται μένει, ἣν τινα πέφνη
ἀνδρῶν ἢ αὐτὸς φθίεται πρῶτῳ ἐν ὀμίλῳ.
- Ξ 484. τῷ καὶ κέ τις εὔχεται ἀνὴρ
γνωτὸν ἐν μεγάροισιν ἀρῆς ἀλκίῃρα λιπέσθαι.

- A** 192. αὐτὰρ ἐπεὶ ἦ δουρὶ τυπεῖς ἦ βλήμενος ἰῶ
εἰς ἵππους ἄλεται, τότε οἱ κράτος ἐγγυαλίξω.
ρ 472. οὐ μὲν οὔτ' ἄχος ἐστὶ μετὰ φρεσὶν οὔτε τι πένθος,
ὀππότε' ἀνὴρ περὶ οἷσι μαχεῖόμενος κτεάτεσσιν
βλήεται, ἦ περὶ βουσὶν ἦ ἀργεννῆς ὄτεσσιν.

γ. Pluralis prima persona.

- Ξ** 87. οἰλόμεν', εἴθ' ὦφελles ἀεικελίου στρατοῦ ἄλλου
σημαίνειν, μηδ' ἄμμι ἀνασσεύμεν οἷσιν ἄρα Ζεὺς
ἐκ νεότητος ἔδωκε καὶ ἐς γῆρας τολυπεύειν
ἀργαλέους πολέμους, ὅφρα φθιόμεσθα ἕκαστος.

His exemplis compositis aoristi secundi coniunctivum brevi vocali notatum exstare intelligitur eorum maxime verborum, quorum et radix vocali terminatur et indicativus vocali caret coniunctiva, quae — ut breviter dicam — sequuntur rationem eius verborum generis, cuius propria est terminatio *μι*: ἔθην, ἔβην, ἔστην, ἔβλην, ἔδων, ἔγων, ἐφθίμην.

ἔθε-μεν	θεί-ο-μεν
ἔβη-μεν	καταβεί-ο-μεν
ἔστη-μεν	στεί-ο-μεν
(ἔβλη-το)	βλή-ε-ται
ἔδω-μεν	δώ-ο-μεν
ἔγνω-μεν	γνώ-ο-μεν
ἐφθί-μεσθα	φθι-ό-μεσθα
ἔφθι-το	φθί-ε-ται

Eorum huius modi verborum, quorum indicativus syllaba *ην* terminatur, in coniunctivo aut servatur *η* ante vocalem modi propriam (παρστήητον, βλήεται) aut mutatur in diphthongum *ει* (στείομεν, θείομεν, καταβείομεν), cuius ratio mihi obscura est. — Paucissima sunt verba, quorum quamquam radices vocali non terminantur, indicativus tamen vocali coniunctiva caret:

ἄλ-το	ἄλ-ε-ται
εὖκ-το	εὖχ-ε-ται

ἄλτο enim apud ipsum Homerum exstat, εὖκτο in fragmento epico tradito a Schol. Soph. Oed. C. 1375, quem locum Buttmannus (II, p. 186) commemorat.

Postremo addimus duas formas nondum commemoratas, *κίχαιομεν* et *ἐρείομεν*:

Φ 128. φθείρεσθ' εἰς ὃ κε ἄστυ κιχέιομεν Ἰλίου ἱρῆς,
 ὑμεῖς μὲν φεύγοντες, ἐγὼ δ' ὄπιθεν κρατίζων.

A 62. ἀλλ' ἄγε δὴ τινα μάντιν ἐρείομεν ἢ ἱερῆα.

Indicativum enim ἐκίχην, etsi formam imperfecti, tamen valuisse tamquam aoristum reliquis modis satis firmatur: de qua re cf. Buttmann. gr. II, p. 217. Atque secundum formae ἐκίχήμεν analogiam coniunctivi ἐρείομεν indicativus ἔρημεν statuendus nobis videtur, quem quamquam non servatum veterrimis temporibus usitatum fuisse censemus.

III.

AORISTUS PASSIVI.

Exempla paucissima haec sunt:

Ω 53. μὴ ἀγαθῷ περ ἐόντι νεμεσσηθείομεν ἡμεῖς.

Γ 441. ἀλλ' ἄγε δὴ φιλότῃ τραπείομεν εὐνηθέντε.

H 72. ὄρκια μὲν Κρονίδης ὑψίζυγος οὐκ ἐτέλεσσαν,
 ἀλλὰ κακὰ φρονέων τεκμαίρεται ἀμφοτέροισιν,
 εἰς ὃ κεν ἢ ὑμεῖς Τροίην εὐπυργον ἔλῃτε
 ἢ αὐτοὶ παρὰ νηυσὶ δαμῆτε ποντοπόροισιν.

τραπέιομεν reperitur etiam Ξ 314, θ 292. Parvum autem exemplorum numerum nemo mirabitur, qui universi huius temporis coniunctivi viginti tantum formas apud Homerum exstare consideraverit, quae sunt θερέω ρ 23, δαμείω σ 54, χολοθῆς I 33, ἰανθῆς T 174, ἀμερθῆς X 58, δαμήης Γ 436, μυγήης ε 378, ἰανθῆ χ 59, ἐπαληθῆ ο 401, φανῆ X 73 (et saepius) et φανῆ (I 704), δαμήη (X 246), σαπήη T 27, πειρηθῆτον K 444, πισιωθῆτον φ 218, πειρηθέωμεν X 381, θ 100, νεμεσσηθείομεν Ω 53, τραπέιομεν Γ 441 et saepius, διακρηθῆτε ω 532, δαμῆτε H 72, μγέωσιν B 475. Horum viginti exemplorum prima duodecim et ultimum quoniam partim singularis partim tertiae personae pluralis sunt, secundum rationem supra expositam (pag. 6) longa tantum coniunctivi vocali notata esse possunt: formantur enim aoristi passivi coniunctivus et optativus ad activi modum. Restant igitur septem formae, in quibus et longa vocalis et brevis locum

habere potest; quarum in tribus quod brevis vocalis inest, numerorum ratio fere legitima valet. — In *νεμεσσηθείομεν* et *τραπείομεν* vocalis *η*, — quam non coniunctivam esse sed temporis propriam supra (p. 8) iam diximus, — in *ει* eodem modo mutata est atque in formis *στείομεν*, *καταβείομεν*.

IV.

PERFECTUM.

Duorum tantum perfectorum *οἶδα* et *πέποιθα* reperiuntur breves coniunctivi, qui sunt *εἶδομεν*, *εἶδετε* et *πεποιίθομεν*:

X 130. *εἶδομεν ὁπποτέρῳ κεν Ὀλύμπιος εὖχος ὀρέξῃ.*

Θ 18. *εἰ δ' ἄγε πειρήσασθε, θεοί, ἵνα εἶδετε πάντες.*

κ 335. *ἀλλ' ἄγε δὴ κολεῶ μὲν ἄορ θεοῖ, νῶϊ δ' ἔπειτα
ἐννῆς ἡμετέρας ἐπιβείομεν, ὄφρα μιγέντε
ἐννῇ καὶ φιλότῃτι πεποιίθομεν ἀλλήλοισιν.*

εἶδομεν etiam in his aliis locis exstat: γ 18, A 363, N 327, Π 19, X 244, *εἶδετε* Σ 53, ι 17. Indicativi autem formarum *εἶδομεν*, *εἶδετε* sunt *ἴδ-μεν*, *ἴσ-τε*, formae *πεποιίθομεν* esset indicativus *πεποιίθ-α-μεν*. Utrumque igitur brevium coniunctivorum genus habemus: priorum formarum indicativus vocali coniunctiva caret, alterius indicativus auctus est vocali coniunctiva *α*: de qua pariter atque de aoristi primi vocali coniunctiva (cf. p. 8) indicari posse e plusquamperfecti forma *ἐπέπιθ-μεν* apparet.

Sed cur apud Homerum duorum tantum verborum breves perfecti coniunctivi reperiantur, iure quaeritur. — Perfecti quamvis indicativus saepe usitatus sit, tamen coniunctivus in carminibus Homericis rarissime exstat. Summam enim facientibus nobis coniunctivorum et brevium et longorum variasque unius coniunctivi personas tamquam varias formas computantibus non plures evenient quam viginti tres. *) Neque imperativorum perfecti numerus maior est, optativorum

*) Numeri igitur brevium perfecti coniunctivorum eandem fere esse rationem atque aoristi passivi superiore capite expositam facile apparebit.

summa vix dimidium huius numeri efficitur. Apud Homerum enim perfecti usitati indicativus tantum reperitur, modus subiectivus, — quo communi nomine coniunctivum, optativum, imperativum appellare liceat —, si una forma *λελῶντο* omittitur, non exstat nisi earum perfecti formarum, quae praesentis habent vim. Quae res quum disputatione accuratiore digna videatur, omnia exempla ante oculos ponemus: sed antequam ad ipsam hanc rem accedimus, de perfecti Homericivi vi et notione pauca addenda sunt.

Perfecti Graeci ratio non eadem est atque Latini, — cuius duo exstare genera nemo nescit, perfectum logicum et historicum, quae vocantur, — sed aoristo, quo caret lingua Latina, temporis historici locum obtinente perfectum Graecum linguae Latinae unius perfecti logici par est. Verum etiam hoc perfecti Graeci genus duplex est: in uno enim praeteritum tempus et tempus praesens, quae perfecto coniuncta esse satis constat, quasi parem habent vim, in altero genere praesentis vis ita praevalet, ut eius modi formae tamquam nova et propria praesentia usitatae sint. Ne autem putetur inter utrumque genus discrimen tam leve esse, ut certi fines non possint constitui, neve quisquam opinetur uniuscuiusque verbi utrumque genus statui posse. Licet enim omnium verborum perfectum logicum cogitari et adhiberi possit, tamen paucorum ea est vis, ut perfectum illud praesentiale — hoc vocabulo uti liceat — possit cogitari. Forma *βέβληκα*, quae nobis exemplo sit, perfectum logicum quidem esse potest, non perfectum praesentiale. Itaque ipso usu verborum numerus haud magnus constitutus est, quorum perfecti forma loco praesentis habebatur. Quod genus quum apud ceteros Graecos tum praecipue apud Homerum reperitur: atque huius tantum perfecti generis modum subiectivum in carminibus Homericis exstare supra diximus, nunc omnia exempla afferendo confirmabimus. Paucissimorum autem verborum utrumque perfecti genus reperitur, quorum quae sit ratio ex ipsis exemplis mox inter cetera ante oculos ponendis apparebit. — Sequantur igitur exempla.

1. Duorum tantum perfectorum, quae sunt *οἶδα* et *ἄνωγα*, omnes modi subiectivi exstant, ac prioris quidem formae *οἶδα* „scio“ praeter dualem numerum omnes coniunctivi

formae reperiuntur: ἰδέω *Ξ* 235, *π* 236 et εἰδῶ *A* 515, *α* 174, *δ* 645, *ν* 232, *ξ* 186, *ω* 258, 297, 403, εἰδῆς *A* 185, *Z* 150, *Θ* 420, *T* 213, *Ψ* 487, *β* 111, *η* 317, *ι* 348, *λ* 442, *χ* 234, εἰδῆ *Θ* 406, *O* 207, *T* 122, *Ψ* 322, *θ* 586, *τ* 329, 332, εἶδομεν *A* 363, *N* 327, *II* 19, *X* 130, 244, εἶδετε *Θ* 18, *Σ* 53, *ι* 17, εἰδῶσι *β* 112. Optativi sunt εἰδείης *ε* 206 et εἰδείη *II* 73, imperativi ἴσθι *β* 356, *λ* 224 et ἴστω *O* 36, 217, *T* 258, *ε* 184, *ξ* 158, *ρ* 155, *τ* 303, *ν* 230, *π* 302.

2. ἄνωγα „iubeo“. Coniunctivi forma est ἀνώγη *A* 263, *I* 101, 703, *K* 130, *O* 148, *X* 351, *α* 316, optativi sunt ἀνώγοιμι *T* 206 et ἀνώγοι *Θ* 189, *θ* 70, *π* 141, *σ* 7, imperativi ἄνωχθι *K* 67, *A* 204, *O* 160, *T* 160, 171, *Ψ* 158, *α* 274, *β* 113, *ρ* 508, 569, *σ* 182, *χ* 483, ita ἀνώχθω *A* 189 ut ἀνωγέτω *β* 195, ita ἄνωχθε *χ* 437 ut ἀνώγετε *ψ* 132.

3. ἐστήκα „sto“. Coniunctivi tertia pers. sing. ἐστήκη reperitur *P* 435, *χ* 469, imperativi secunda omnium numerorum persona: ἐσταθι *χ* 489, ἐστατον *Ψ* 443, ἐστατε *T* 354.

4. τέθνηκα „mortuus sum, bin todt“. Optativus et imperativus exstant: τεθναίην *Σ* 98, τεθναίης *Z* 164, τεθναίη *I* 102, κατατεθναίη *δ* 224, — τέθναθι *ξ* 365, τεθνάτω *O* 496.

5. τέτληκα „tolero, perpetior“. τετλαίη *I* 573, τέθλαθι *E* 382, *ν* 18, τετλάτω *π* 275.

6. πέποιθα „confido“. πεποιθω *ω* 329, πεποιθης *A* 524, *ν* 344, πεποιθομεν *κ* 335.

7. ὅλωλα „es ist aus mit mir, perii“. ὀλώλη *A* 164, *Z* 448.

8. μέμηλεν „curae est“ formam impersonalem, cuius coniunctivus μεμήλη reperitur *A* 353 et *I* 359, plane idem valere atque μέλει ex his locis intelligitur:

B 25. οὐ χροὴ παννύχιον εὔδειν βουλευφόρον ἄνδρα,
ᾧ λαοὶ ἐπιτετραγασται καὶ τόσσα μέμηλεν.

E 876. σὺ γὰρ τέκες ἄφρονα κούρην
οὐλομένην, ᾗ τ' αἰὲν ἀήσυλα ἔργα μέμηλεν.

ζ 65. τὰ δ' ἐμῇ φρενὶ πάντα μέμηλεν.

9. ὄρωρα „vigeo“. ὀρώρη *I* 610, *K* 90, *A* 477, *X* 388, *σ* 133. Quod quidem verbum ex eorum parvo numero est, quorum utrumque exstat perfecti genus. Etsi igitur ὄρωρα in nonnullis locis perfectum proprium est, in quo temporis praeteriti vis praevallet, sicut in

*B 797. ὦ γέρον, αἰεὶ τοι μῦθοι φίλοι ἄκριτοι εἰσίν,
ὥς ποτ' ἐπ' εἰρήνης· πόλεμος δ' ἄλλιαστος ὄρωρεν —*
tamen ut etiam saepius perfectum praesentiale statuatur oportet, ita coniunctivus ὄρωρεν in omnibus locis ad hanc vim referendus est. Nestor ad Patroclum dicit in

*Α 658. τίπτε τ' ἄρ' ὦδ' Ἀχιλεὺς ὀλοφύρεται νῆας Ἀχαιῶν,
ὅσσοι δὴ βέλεσιν βεβλήται; οὐδέ τι οἶδεν
πένθους ὅσπον ὄρωρε κατὰ στρατόν· οἳ γὰρ ἄριστοι
ἐν νηυσὶν κέαται βεβλημένοι οὐτάμενοί τε —*

„nescit quantus luctus in castris vigeat („herrscht“) teneatque Achivos.“ Similiter in

*M 348. εἰ δέ σφιν καὶ κεῖθι πόνος καὶ νεῖκος ὄρωρεν,
ἀλλὰ περ οἷος ἔτω Τελαμώνιος ἄλκιμος Αἴας —*

Menelaus de utriusque Aiace condicione et rerum statu dicit: „sin autem apud eos quoque pugna ardet“. Ac pariter verba Thootis mandata exsequentis intelligenda sunt

M 361. εἰ δέ καὶ ἐνθάδε περ πόλεμος καὶ νεῖκος ὄρωρεν, cet.
Atque coniunctivum ὄρωρεν ad hanc vim referendum esse ex omnibus exemplis inter se simillimis apparet, quorum unum ante oculos ponere satis est:

*I 610. φρονέω δὲ τετιμῆσθαι Λιδὸς αἴσῃ,
ἧ μ' ἔξει παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν εἰς ὃ κ' ἀντμή
ἐν στήθεσσι μένη καὶ μοι φίλα γούνατ' ὄρωρεν.*

10. ἄρηρα forma tantum perfectum est, vi praesens idemque valet atque „coniunctum esse, cohaerere“ aut „estructum esse“: cuius coniunctivus ἀρήρη legitur

*ε 361. ὄφρ' ἂν μὲν κεν δούρατ' ἐν ἀρμονιῇσιν ἀρήρη,
τόφρ' αὐτοῦ μενέω καὶ τλήσομαι ἄλγεα πάσχων.*

11. πέφυκα (πεφύκη reperies *Α 483*) adeo praesentis loco habebatur, ut simili formatione augeretur atque ἐστήκα et τέθνηκα, quarum formarum futura exstant ἐστήξω et τεθνήξω. Imperfectum enim reperitur ad πέφυκα referendum, quasi hoc non vi tantum esset praesens, sed etiam forma (πεφύκω). Cf. Hesiod. Theog. 152.

*τῶν ἐκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὅμων αἰίσσοντο
ἄπλαστοι, κεφαλαὶ δὲ ἐκάστω πεντήκοντα
ἔξ ὅμων ἐπέφυκον ἐπὶ σιβαροῖσι μέλεσσιν.*
et Theog. 673, Scut. Her. 76, Op. et d. 149.

12. ἀμφιβέβηκα formam apud Homerum semper esse perfectum praesentiale idemque valere atque „circumdo, velo“ aut „tueor“ ex omnibus locis apparet, quorum hi conferantur:

μ 74. οἱ δὲ δῶυ σκόπελοι ὃ μὲν οὐρανὸν εὐρὺν ἰκάνει
ὄξειν κορυφῇ, νεφέλη δέ μιν ἀμφιβέβηκεν.

A 37. κλυθί μεν, ἀργυρότοξ', ὃς Χρῦσιν ἀμφιβέβηκας.

Quod quum constet, dubitari non poterit quin coniunctivi forma ἀμφιβεβήκη, quae legitur

δ 400. ἥμος δ' ἥελιος μέσον οὐρανὸν ἀμφιβεβήκη,

τῆμος ἄρ' ἐξ ἁλὸς εἴσι γέρον ἥλιος νημερτής —,

in uno codice Vindeb. reperta a Bekkero iure scribatur. Haec enim sententia in illo loco necessaria est: „quando sol medium coelum (nos dicimus „Zenith“) obteget vel velabit, senex e mari veniet.“ Reliquarum autem lectionum (ἀμφιβεβήκει, ἀμφιβεβήκειν, ἀμφιβεβήκοι) nulla illud „quando obteget“ efficitur, inest vero in ἀμφιβεβήκη. Satis enim notum est in enunciatis conditionalibus — et in puris et in relativis temporalibusque — praesentis coniunctivum vim habere futuri: esse autem ἀμφιβέβηκα praesentis loco exemplis modo confirmavimus.

13. προβέβηκα (coni. προβεβήκη II 54) secunda est forma nobis commemoranda, cuius utrumque perfecti genus exstat. Ac perfectum quidem proprium habet verbi προβαίνειν propriam vim, quod apparet e K 252:

ἀλλ' ἵομεν· μάλα γὰρ νύξ ἄνεται, ἐγγύθι δ' ἠώς,

ἄστρα δὲ δὴ προβεβήκε, παροίχωκεν δε πλέων νύξ —,

perfecti praesentialis vis est translata, ut valeat „antecedo, excello“, ut in

Ψ 890. Ἀτρεΐδης· ἴδμεν γὰρ ὅσον προβεβήκας ἀπάντων.

Atque ad alterum genus etiam coniunctivus προβεβήκη referendus est:

II 54. ἀλλὰ τόδ' αἰνὸν ἄχος κραδίην καὶ θυμὸν ἰκάνει,

ὁππότε δὴ τὸν ὁμοῖον ἀνὴρ ἐθύλησιν ἀμέρσαι

καὶ γέρας ἄψ ἀφελέσθαι, ὃ τε κράτει προβεβήκη.

14. ἰλήκησι coniunctivi, qui legitur

φ 365. τάχ' αὖ σ' ἐφ' ὕεσσι κύνες ταχέες κατέδονται
οἶον ἀπ' ἀνθρώπων, οὓς ἔτρεφες, εἴ κεν Ἀπόλλων
ἡμῖν ἰλήκησι καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι —,

etsi indicativum Ἰληκα non novimus, quem praesentis loco usitatum fuisse demonstramus, tamen praesentis vis „faveo, propitius sum“ facile intelligitur, orta e propria vi, quae est „reconciliatus, placatus sum“. Atque ut illud εἴ κεν ἰλήκησι idem valeat ac „si Apollo propitius erit“, — quod necessarium est —, post particulas εἴ κεν nulla forma locum habere potest nisi praesentis coniunctivus. Ἰλήκησι igitur coniunctivus sit oportet praesentis Ἰληκα, quod ad solam formam perfectum fuit. Ceterum optativus ἰλήκοι „propitius sis“ coniunctus cum dictione εὐμενεῖς εἴητε apud scriptores posterioris aetatis reperitur.

15. βεβρύχη legitur

P 264. ὥς δ' ὅτ' ἐπὶ προχοῇσι διυπετέος ποταμοῖο
βεβρύχη μέγα κῦμα ποτὶ ῥόον, ἀμφὶ δέ τ' ἄγκραι
ῥιόνες βοόωσιν ἐρενομένης ἀλδὸς ἔξω.

Cuius coniunctivi quamquam pariter atque formae ἰλήκησι indicativum traditum non habemus, tamen quum verbo βοόωσιν cum βεβρύχη coniuncto praesens demonstratur, tum plusquamperfecto ἐβεβρύχεν, quod in

μ 242. ἀλλ' ὅτ' ἀναβρόξειε θαλάσσης ἄλμυρον ὕδωρ,
πᾶσ' ἐντοσθε φάνεσκε κυκωμένη, ἀμφὶ δέ πέτρῃ
δεινὸν ἐβεβρύχεν, ὑπένερθε δέ γαῖα φάνεσκεν —

ad significandam consuetudinem vel actionem saepius repetitam eodem modo ac φάνεσκεν positum imperfecti habet vim, satis confirmatur, perfecti formam βέβρυχα praesentis notione mugiendi olim valuisse. Quodsi pro βεβρύχη lectione Aristophanea ipse indicativus βέβρυχεν traditus est, hac re disputatio nostra non turbatur. Nam etiamsi βέβρυχεν statuatur, praesentis notio nihilo minus valeat necesse est. Coniunctivus autem quum magis, ut ita dicam, Homericus sit et Aristophanis auctoritate quodam modo firmetur, praeferendus videtur.

16. ἔρριγα adeo perfectum praesentiale est, ut apud Hesiodum ἐρρίγοντι dativus participii tamquam a praesenti ἐρρίγω derivati reperiatur

Sc. H. 228. αὐτὸς δὲ σπεύδοντι καὶ ἐρρίγοντι ἑοικώς
Περσεὺς Δαναΐδης ἐπιταίνετο.

Ceterum cf. locum Homericum P 175. Commemorata autem est forma ἔρριγα propter coniunctivum ἐρρίγησι, qui exstat

Γ 353. Ζεῦ ἄνα, δὸς τίσασθαι ὃ με πρότερος κάκ' ἔοργεν,
 ὅτον Ἀλέξανδρον, καὶ ἐμῆς ὑπὸ χειρὶ δάμασσον,
 ὅφρα τις ἐρρίγησι καὶ ὀψιγόνων ἀνθρώπων
 ξεινοδόκον κακὰ ῥέξαι, ὃ κεν φιλότῃτα παρὰσχῃ.

βεβρώθοις formam non esse perfecti, sed praesentis
 βεβρόθω Buttmannus gr. II, p. 75 docet.

17. 18. δεῖδια et ἐργήγορα, quorum imperativi δείδιθι
 et ἐργήγορθε apud Homerum (E 827, δ 825, σ 63 et H 371,
 Σ 299) exstant, tam nota sunt verba, ut de iis nihil addamus.

Priusquam autem ad paucas medii formas hoc loco com-
 memorandas accedimus, de optativo βεβλήκοι agendum
 est, qui legitur

Θ 270. ἔνθ' Αἴας μὲν ὑπεξέφερεν σάκος· αὐτὰρ ὃ γ' ἥρως
 παπτήνας, ἐπεὶ ἄρ' τιν' ὀιστεύσας ἐν ὀμίλῳ
 βεβλήκοι, ὃ μὲν αὖθι πεσὼν ἀπὸ θυμὸν ὕλεσκεν,
 αὐτὰρ ὃ αὐτὶς ἰὼν, πάϊς ὥς ὑπὸ μητέρα, δύσκεν
 εἰς Αἴανθ'· ὃ δέ μιν σάκει κρύπτασκε φαιειῶ.

Indicativus plusquamperfecti βεβλήκειν libris traditur, βεβλήκοι
 ab Aristarcho esse positum scholiis docemur: quam coniectu-
 ram a vetere illo grammatico non sine nimio analogiae
 amore illatam esse censemus. Inest enim in illo plusquam-
 perfecto aliqua syntaxis difficultas, quia actio proponitur
 saepius repetita: quae quum antecedente coniunctione ἐπεὶ
 optativo effingi soleat, Aristarchus optativum posuit. At
 plusquamperfecti indicativus et defendi potest et defendendus
 nobis videtur. Nam ut in lingua Latina ita apud Graecos
 plusquamperfectum in narrationibus ad celeritatem alicuius
 actionis effingendam interdum ita adhibetur, ut nihilo minus
 propriam vim servet. Apud Homerum autem plusquamper-
 fectum simili modo tam saepe exstat, ut ab aoristo interdum
 non multum absit neque raro cum eo coniunctum repe-
 riatur. Cf.

Z 495. ὧς ἄρα φωνήσας κόρυθ' εἴλετο φαιδίμος Ἐκτωρ
 ἔππουριν· ἄλοχος δὲ φίλῃ οἰκόνδε βεβήκειν
 ἐντροπαλιζομένη, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέουσα.

696. τὸν δ' ἔλιπε ψυχή, κατὰ δ' ὀφθαλμῶν κέχυτ' ἀχλὺς.

Atque ipsam formam βεβλήκειν saepius sic positam esse ex
 his locis apparet:

E 66. τὸν μὲν Μηριόνης ὅτε δὴ κατέμαρπτε διώκων,
βεβλήκει γλοντὸν κάτω δεξιόν.

73. τὸν μὲν Φυλείδης δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἐλθὼν
βεβλήκει κεφαλῆς κατὰ ἰνίον ὀξεί δουρί.

661. ὁ μὲν βάλεν ... Σαρπηδὼν
Τληπόλεμος δ' ἄρα μηρὸν ἀριστερὸν ἔγχεϊ μακροῦ
βεβλήκειν, αἰχμὴ δὲ διέσσυτο μαιμώωσα,
ὅστέφ' ἐγχοιμφοθεῖσα· πατήρ δ' ἔτι λοιγὸν ἄμυνεν.

Ξ 412. τὸν μὲν Αἴας χειρμαδίφ
στῆθος βεβλήκειν ὑπὲρ ἄντυγος, ἀγχόθι δειροῆς,
στρομβὸν δ' ὥς ἔσσευε βαλὼν, περὶ δ' ἔδραμε πάντη.

Itaque βεβλήκειν quum ab aoristi notione non valde abhorreat, tolerari poterit ita coniunctum cum ἐπεί, ut sententia efficiatur haec „postquam percussit“: in qua etsi repetita actio non inest, de re saepius facta sermonem esse et e pronomine *τινά* et ex apodosi apparet. Ceterum pariter in ipsius apodosis priore verbo ὄλεσσαν libris tradito repetitionis notio frustra quaeritur, sed — nisi ὄλεσκειν scribere praeferas — e sequentibus verbis δύσκειν et κρούπτασκειν intelligenda est. Atque lingua Latina legibus astrictiore constructionem modo expositam haud imitatus sim, nostro autem sermone redditam ponere liceat: „nachdem er einen mit dem pfeile getroffen hatte, stürzte jener nieder und gab seinen geist auf, er selbst aber zog sich jedesmal hinter Aias zurück und der barg ihn jedesmal mit dem Schilde“. Difficultate non carere totam illius loci rationem confiteor: sed equidem librorum lectione servata hanc syntaxis anomaliam pati maluerim quam mutatis verbis cum Aristarcho formam βεβλήκοι inferre, qua lex a nobis proposita omnibusque exemplis firmata debilitatur. Ut enim verbi βάλλω perfectum proprium reperitur, ita perfectum praesentiale neque exstat neque facile cogitari potest.

Postremo perfecti medii formae huc pertinentes sequantur, quae paucae sunt.

19. μέμνημαι „memini, memor sum“ verbum notissimum est, cuius coniunctivus μεμνώμεθα reperitur § 168 et optativi formae μεμνήμην Ω 745 et μεμνήτο Ψ 361.

20. ὁρῶρεται (τ 377, 524) formâ tantum pariter ab ὀρῶρεν differt atque ὁρῶρηται (N 271) ab ὁρῶρη coniunctivo iam commemorato.

Praeterea afferenda sunt nonnulla medii perfecta, quorum imperativi tantum reperiuntur. Ac notissima quidem sunt perfecta praesentialia

21. 22. δέδεγμαι „exspecto, opperior, praesto sum“ et ἀλάλημαι „errore vagor“ commemoranda propter formas δέδεξο E 228, T 377, X 340 et ἀλάλησο γ 313.

23. τέτυγμαι et perfectum est proprium et praesentis vi adeo praeditum, ut saepe primitiva faciendi notione plane omissa idem valeat ac simplex verbum „sum“. Cf.

E 207. Ἴρι θεά, μάλα τοῦτο ἔπος κατὰ μοῖραν ἔειπες·
ἐσθλὸν καὶ τὸ τέτυκται, ὅτ' ἄγγελος αἴσιμα εἰδῆ.

X 420. καὶ δέ νυ τῷ γε πατήρ τοιόσδε τέτυκται,
Πηλεΐς, ὅς μιν ἔτικτε καὶ ἔτρεφε.

Itaque fit, ut imperativum τετύχθω reperiāmus β 356, φ 231.

Imperativi ἦσο B 200, Γ 406, Δ 412, π 44, σ 105, ν 262, κάθρησο A 565, B 191, κεῖσο Σ 178, Φ 122, 184, qui perfecti haberi solent, etiam forma sunt praesentis.

24. 25. ἀνήφθω μ 51, 162 et πεπάλασθε H 170 ultimi sunt huius generis imperativi. Cuius utriusque verbi quamquam neque perfecti indicativum neque plusquamperfectum novimus, lege omnibus exemplis firmata commoti haud iniuria censuerimus etiam illarum formarum indicativis praesentis notionem fuisse: quod ut confirmetur et perfectum ἄρηρα prioris verbi simillimum afferri potest et alterius infinitivus πεπαλάσθαι (ι 331), qui a praesenti minime distat.

Postremo quod de forma λελῦντο afferam, certi nihil habeo.

σ 238. εἰ γάρ, Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἀπολλων,
οὕτω νῦν μνηστῆρες ἐν ἡμετέροισι δόμοισιν
νεόοιεν κεφαλὰς δεδμημένοι, οἳ μὲν ἐν αὐλῇ
οἳ δ' ἐντοσθε δόμοιο, λελῦντο δὲ γυῖα ἐκάστου,
ὥς νῦν Ἴρος ἐκεῖνος ἐπ' αὐλείῃσι θύρῃσιν
ῥῆσται νευστάζων κεφαλῇ, μεθύοντι ἔοικώς.

Perfectum praesentiale *λέλνμαι* quum statui non possit, unus optativus *λελῶντο* a lege nostra esset alienus. Sed de ipsa forma nondum satis quaesitum mihi videtur: cf. Buttm. gr. I, p. 427. Possitne fieri, ut aoristus vocali coniunctiva carens statuatur? — Verum, ut dixi, tota haec res mihi adhuc tam dubia est, ut certi quidquam pronunciare non audeam.

V.

PRAESENS.

Praesentis indicativus aut caret vocali coniunctiva, — id quod est coniugationis *μι* terminatione denotatae —, aut vocali coniunctiva auctus est. Ut igitur aoristi secundi ita praesentis indicativi vocali coniunctiva carentis coniunctivum brevi vocali notatum putaveris usitatum esse atque ut indicativi *ἔσται - τον* coniunctivum *στέ - ε - τον* ita indicativorum *τί - θε - μεν*, *ἴστα - μεν*, *δίδω - μεν* exstare coniunctivos *τιθή - ο - μεν*, *ιστή - ο - μεν*, *διδώ - ο - μεν*. At reperimus praesentis coniunctivi formas aut contractas: *τιθῶμεν*, *τιθήτε*, *ιστῶμεν*, *ιστήτε*, *διδῶμεν*, *διδώτε*, quae e formis longa an brevi vocali notatis sint ortae, discerni iam non potest: aut contractione non adhibita coniunctivi vocalis semper est longa: *τιθέωμεν*, *τιθέητε*, *ιστέωμεν*, *ιστέητε*. Neque eae huius rationis radices, quae vocali *υ* terminantur, contractione carent, sed et coniunctivi vocalis et ipsius optativi *ι* ab illa vocali *υ* quasi devoratur: optativum enim conferas *δαινῦτο* pro *δαινύιτο* positum Ω 665, *δαινύατο* pro *δαιννίατο* σ 248, coniunctivus huius modi est *ζώννυνται* ω 89 (cf. pp. 7, 20): cuius formae longa vocalis *ῦ* quum non ex *υω* possit orta esse, coniunctivum brevi vocali notatum esse statuendum iam supra diximus. Atque hanc quidem rationem secuti formas contractas earum quoque huius generis radicum, quae vocalibus *α*, *ε*, *ο* terminantur, (*τιθῶμεν*, *τιθήτε*, cet.) ortas esse censeamus oportet e coniunctivis brevi vocali notatis (*τιθή - ο - μεν*, *τιθή - ε - τε*).

Unius verbi, quod huius generis est, coniunctivus exstat brevi vocali notatus et contractione carens, verbi *εἶμι* notissima prima persona plur. coni. praes. *ῥομεν*.

B 440. ἡμεῖς δ' ἀθρόοι ὧδε κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν
ἵομεν, ὄφρα κε θᾶσσον ἐγείρομεν ὄξιν Ἄρῃα.

Φ 438. τὸ μὲν αἶσχιον, εἴ κ' ἀμαχητί
ἵομεν Οὐλυμπόνδε, Διὸς ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ.

ζ 259. ὄφρ' ἂν μὲν κ' ἀγροὺς ἵομεν καὶ ἔργ' ἀνθρώπων,
τόφρα σὺν ἀμφιπόλοισι μεθ' ἡμιόνους καὶ ἄμαξαν
καρπαλίμως ἔρχεσθαι.

Addendi sunt loci *Z* 526, *I* 625, *K* 126, 251, *A* 469, *M* 216, 328, *Ξ* 128, 340, 374, *P* 340, *Σ* 266, β 404, ζ 31, κ 549, ξ 45, ρ 190, 194, ψ 83, 254, ω 358, 432, 437, 462.

Iam de reliquis praesentis brevibus coniunctivis quid censemus? Postquam enim formae *διγύνομεν*, *ιδύνομεν*, cet. aoristi esse visae sunt (pp. 19, 20), restant *βούλεται*, *στρέφεται*, *ἐπείγεται*, *ναυτίλλεται*, *μίσγει*, *κελεύομεν*. Hos igitur habemus breves coniunctivos, quorum indicativi vocali coniunctiva *ε* aut *ο* ita aucti sunt, ut utriusque modi formae plane inter se sint pares neque ullo modo discerni possint, sicut

ind. *βούλεται*

coni. *βούλεται*

στρέφεται

στρέφεται, cet:

in his igitur formis metri causa brevis vocalis correptione e longa esse orta videtur dicendumque cum Curtio linguae inconstantiam reperiri formasque apud Homerum carere firmitudine. At quum ducentorum brevium coniunctivorum, quos attulimus, certa fuerit lex, reliquos sex ratione et lege carere non credimus. Aliam igitur explicationem tentare liceat: quod ut fieri possit, ad singulos accedamus locos et formas.

1. Ac primum quidem *βούλεται* legitur

A 67. ἀλλ' ἄγε δὴ τίνα μάντιν ἐρείομεν ἢ ἱερῆα, ...

ὃς εἶπῃ ὅτι τόσσον ἐχώσατο Φοῖβος Ἀπόλλων, ...

εἴ κέν πως ἀργῶν κνίσῃς αἰγῶν τε τελείων

βούλεται ἀντιάσας ἥμιν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι.

Quamquam dubitari nullo modo potest, quin forma *βούλεται* et praesentis sit et coniunctivi, tamen metri causa vocali *η* correpta *βούλεται* e *βούληται* ortum esse nego. — Cognovimus enim iam inter aoristi secundi breves coniunctivos formas similis speciei, *εὔχεται* et *ἄλεται*, quae ad indicativos vocali coniunctiva carentes *εἵκτο*, *ἄλτο* referendae erant.

Qua comparatione commoti similem esse coniunctivi βούλεται rationem suspicamur. Non quidem indicativus verbi βούλομαι vocali coniunctiva carens exstat, sed fuisse quondam formam βούλ-ται e coniunctivo βούλεται et ex illarum formarum similitudine colligimus: quod comparata lingua Latina confirmatur. Quatuor enim sunt in ea radices consonis terminatae, *es, ed, fer, vol*, quarum praesens sine vocali coniunctiva formatur: *es-t, es-t* (pro *ed-t*), *fer-t, vul-t*. Atque pariter formatum in lingua Graeca primae radices praesens habemus *ἔσ-τί*: radicem *ἔδ* et *φέρ* coniugationem vocali coniunctiva carentem non defuisse e formis *ἔδ-μεναι* et *φέρ-τε* apparet: in quartam radicem idem cadere coniunctivo βούλεται demonstrari censemus. Ut igitur e forma *φέρτε* veterem indicativum *φέρτι* statuere licebit, ita coniunctivi βούλεται indicativum quondam βούλται fuisse credimus. Quae ut magis perspicua fiant, hoc modo breviter ante oculos ponantur:

<i>es - t</i>	<i>ἔσ - τί</i>	<i>ἔσ - τε</i>
<i>es - t</i>	<i>(ἔσ - τι)</i>	<i>ἔδ - μεναι</i>
<i>fer - t</i>	<i>(φέρ - τι)</i>	<i>φέρ - τε</i>
<i>vul - t</i>	<i>(βούλ - ται)</i>	<i>βούλ - ε - ται</i>

2. 3. Sequuntur *στρέφεται* et *ἐπείγεται*.

*M 42. ὥς δ' ὅτ' ἂν ἔν τε κύνεσσι καὶ ἀνδράσι θηρητῆρσιν
κάπριος ἦε λέων στρέφεται σθένει βλεμαίνων.*

*K 361. ὥς δ' ὅτε καρχαρόδοντε δύω κύνε, εἰδότε θήρης
ἦ κεμάδ' ἦε λαγῶν ἐπείγεται ἐμμενὲς αἰεὶ
χῶρον ἂν' ὑλήενθ, ὃ δέ τε προθέρσι μεμηκώς.*

Ut horum coniunctivorum indicativos vocali coniunctiva carentes statuamus etsi lingua Latina non adiuvamur, tamen si *στρέφεται* et *ἐπείγεται* revera coniunctivi sunt, ex una hac re colligi possit utriusque formae indicativum vocali coniunctiva carentem Homeri temporibus aut priore aetate notum fuisse. Ab Homero enim breves illi coniunctivi βούλεται, *στρέφεται*, *ἐπείγεται* certe non formati essent, nisi apud totam gentem fuissent usitati: quod ita tantum fieri potuit, ut indicativi βούλ-ται, *στρέπ-ται*, *ἔπεικ-τον* exstarent, quorum in locum postea formae vocali coniunctiva auctae βούλεται, *στρέφεται*, *ἐπείγεται* venerunt. Sed, ut iam dixi, haec nostra de formis *στρέφεται* et *ἐπείγεται* disputatio, nisi coniunctivi

eas esse constat, nullam vim habet. — At possitne fieri ut indicativus statuatur? Potest quidem fieri, sed non sine ulla verborum mutatione. Quod si velis, priore loco fortasse

ὥς δ' ὁπότ' ἔν τε κύνεσσι pro ὥς δ' ὅτ' ἄν ἔν τε κύνεσσι
*Ἀ 492. ὥς δ' ὁπότε πλήθων ποταμὸς πεδίονδε κάτεισιν
 χειμάρρους κατ' ὄρεσιν, ὁπαζόμενος Αἰὼς ὕμβρω.*

Altero autem loco scribendum haud difficile se praebebit

χωρὸν ἂν' ὑλήεντα, ὅ τε προθέησι μεμηκώς

Ceterum *ὕλήεντα* in Aristarchi libris fuisse ex Eustathii annotatione intelligitur hac: ὁ τέ συνδεσμός οὐκ ἦν ἐν ταῖς Ἀριστάρχων. Itaque haec efficitur constructio: *ἐπείγετον* a *προθέησι* coniunctivo enunciati relativi — nam ὅ mutatione illa fit pronomen relativum — ita separatur, ut indicativus statuendus sit: quam comparationis figuram ab Homero alienam non esse ex his exemplis apparet:

N 62. αὐτὸς δ' ὥς τ' ἱρῆς ὠκύπτερος ὦρτο πέτεσθαι,
 ὃς ῥά τ' ἀπ' αἰγίλιπος πέτρης περιμήκεος ἀρθείς
 ὁρμήσῃ πεδίοιο διωκόμεν ὄρνεον ἄλλο,
 ὥς ἀπὸ τῶν ἡἴξε Ποσειδάων ἐνοσίχθων.

ρ 518. ὥς δ' ὅτ' ἀοιδὸν ἀνὴρ ποτιδέρεται, ὃς τε θεῶν ἔξ
ἀείδῃ δεδαῶς ἔπε' ἱμερόεντα βροτοῖσιν.

His expositis addendum est utramque rationem modo propositam veram esse non posse: alterutram esse veram credo et confido. Sed utra sit, — prior illa servandi coniunctivi an haec indicativi statuendi ratio — diiudicare non audeo.

4. 5. *ναντίλλεται* et *μίσγει* his locis reperiuntur:

δ 672. ἀλλ' ἄγ' ἐμοὶ δότε νῆα θοὴν καὶ εἴκοσ' εἰταίρους,
 ὄφρα μιν αὖτις ἰόντα λοχήσομαι ἥδ' ἐφνιάζω,
 ὥς ἂν ἐπισμυγεῶς *ναντίλλεται* εἵνεκα πάτρης.

B 232. ἧ ἔτι καὶ χρυσοῦ ἐπιδύεαι, ὃν κέ τις οὔσει
 Τρώων ἱπποδάμων ἐξ Ἰλίου νῆος ἄποινα,
 ὃν κεν ἐγὼ δῆσας ἀγάγω ἢ ἄλλος Ἀχαιῶν,
 ἥε γυναικα νέην, ἵνα *μίσγει* ἐν φιλότῃ;

Quum indicativi vocali coniunctiva carentes *ναντίλλ-ται* et *μῖσγ-σαι* nullo modo possint fingi, sed aucti tantum vocali coniunctiva statuendi sint *ναντίλλεται*, *μίσγει*, coniunctivos nisi longis vocalibus notatos — *ναντίλληται*, *μίσγηται* — exstare non posse iudico illasque formas *ναντίλλεται* et *μίσγει*

falsas esse lectiones. Ac prioris quidem loco coniunctivus aoristi *ναντίλεται* facile coniici potest, cuius firmandi causa verbi *τίλλω* aoristi infinitivus *τίλαι* ad indicativum *ἔτιλα* referendus afferatur, qui exstat apud Theocritum III, 21: *τὸν στέφανον τίλαί με καταντίκα λεπτὰ ποιησεῖς*. In altero autem loco *μίσγηαι φιλότῃ* pro *μίσγειαι ἐν φιλότῃ* ab ipsa consuetudine HomERICA praebetur.

6. Postremo *κελεύομεν* legitur

Ψ 659. *Ἀτρεΐδῃ τε καὶ ἄλλοι ἐν κνήμιδες Ἀχαιοί,
ἄνδρες δύο περὶ τῶνδε κελεύομεν, ὧ περ ἀρίστῳ,
πὺξ μάλ' ἀνασχομένῳ πεπληγέμεν.*

Cuius formae etsi indicativus vocali coniunctiva carens pariter statui non potest ac formarum *ναντίλλεται* et *μίσγειαι*, tamen coniunctivus *κελεύομεν* nescio an servandus sit. Ut enim coniunctivorum *ἄλεύεται*, *περιχεύεται*, *χεύομεν*, quos supra (p. 18) attulimus, indicativi sunt *ἤλεύατο*, *περιχεύατο*, *ἐχέυαμεν*, ita formam *κελεύομεν* aoristi coniunctivum esse censeo, cuius indicativus *ἐκελεύαμεν* nobis non servatus pariter ac forma *ἐκελεύσαμεν* quondam usitatus fuerit. —

VITA.

Joannes Ernestus Julius Paech Soldini in oppidulo Neomarchico d. XXVII m. Oct. a. MDCCCXXXIX natus patre Henrico Guilelmo Paech et matre Albertina, quæ gentis est Hoffmannianæ, fide consecratus sum evangelica. Atque in schola civica, cuius rector Reiche erat et conrector ipse pater meus, primis litterarum elementis imbutus Zuëlichaviam veni, ubi quinque annos gymnasii discipulis adscriptus Hanovio viro illustrissimo direttore tirocinium perfeci. Maturitatis igitur testimonium adeptus m. Apr. a. MDCCCLVII academiae Beroliniensis civis sum factus. Et philologicis quidem studiis occupatus audiivi professores ill. A. Boeckh, M. Haupt, Trendelenburg, Hirsch, Lepsius, Geppert, Dr. Gosche. Relicta autem universitate Beroliniensi inde a mense Oct. anni sequentis Viadrinae civis hiemeque confecta seminarî philologici socius lectionibus adfui virorum clarissimorum F. Haase, A. Roszbach, R. Westphal, Raebiger, Pfeiffer. Ac doleo quidem quam maxime, quod tria tantum semestria Viadrinae esse mihi licuit. Necessitate enim quadam coactus per unum semestre rursus academiae Beroliniensi adscriptus fui, ubi viros ill. Guhl et Benary audiivi. Annum autem proximum ad firmandam valedudinem apud parentes moratus, quantum fieri potuit per me solus studui litteris.

Finem vero facere non licet, antequam omnibus iis, qui optime de me meruerunt, ex intimo pectore egerim gratias. Gratias igitur maximas ea qua decet pietate et vobis ago, amatissimi parentes, quos Deus benignus etiam per longum tempus mihi servet, et vobis, praeceptores amplissimique professores, erga quos animo grato esse nunquam desistam.

THESES.

- I. Optativi forma Homerica *παραφθαιῆσι* (Il. *K* 346) etsi analogia caret, tamen contra editorum recentiorum iudicium servanda est.
 - II. Versus ab omnibus fere editoribus damnati, qui est Hom. Il. *H* 353, exsisto defensor.
 - III. Versum Homericum Od. *τ* 122 censeo esse removendum.
 - IV. Dissentio a Bekkero, qui in Hom. Il. *Ω* 664 *γοάφμεν* et in Od. *ω* 190 *γοάφεν*, non quae solent reperiri formas *γοάοιμεν* et *γοάοιεν* scripsit.
-

THE

- I. Opus de ... (Il. A. 316) est ...
... ..
- II.
... ..
- III.
... ..
- IV.
... ..